Årsrapport 2016

Klæbu Sparebank

Foto: Haarberg Photo

INNHOLD

STYRETS ÅRSBERETNING FOR 2016 4
OM VIRKSOMHETEN 4
OM KLÆBU KOMMUNE OG KOMMUNESAMMENSLÅING 4
STRATEGI, FORRETNINGSIDE, VERDIER M.V. 5
RAMMEVILKÅR 6
STRATEGISK SAMARBEID OG LEVERANDØRSTRATEGI 7
RESULTAT OG DISPONERING AV OVERSKUDD 9
SOLIDITET 12
MISLIGHOLD, TAP, TAPSAVSETNINGER OG TAPSVURDERINGER 13
BALANSE 14
VIRKSOMHETSSTYRING, INTERN KONTROLL OG RISIKOSTYRING 15
ORGANISASJON, ARBEIDSMILJØ OG LIKESTILLING 18
KLIMA OG MILJØ 18
UTSIKTER FREMOVER 19
ÅRSREGNSKAP FOR 2016 20
NØKKELTALL 20
RESULTATOPPSTILLING 21
EIENDELER 22
GJELD OG EGENKAPITAL 23
KONTANTSTRØMOPPSTILLING 24
NOTER 25
REVISJONSBERETNING 50

STYRETS ÅRSBERETNING FOR 2016

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift og denne forutsetningen bekreftes å være tilstede. I årsberetningen er tall for 2015 angitt i parentes.

Om virksomheten

Klæbu Sparebank er en selvstendig sparebank stiftet i 1858, med hovedkontor i Klæbu kommune og et avdelingskontor på Heimdal i Trondheim kommune (et kvarters kjøretur fra bankens hovedkontor).

Klæbu kommune er for alle praktiske formål å betrakte som en forstad til Trondheim, sør og øst for byen, hvor ca. 70 prosent av innbyggerne har arbeidsplass innenfor dagens Trondheim kommunes grenser. Av historiske årsaker er også kommunen svært næringsfattig, slik at bankens næringslivskunder i all hovedsak er etablert i Trondheim kommune og betjenes fra avdelingen på Heimdal. Følgelig anser vi det også slik at banken i hovedsak er eksponert for og i arbeids-, bolig- og bedriftsmarkedet i Trondheim.

Som en følge av dette, har vi en god del år hatt flere kunder og større volum i Trondheim kommune enn i Klæbu kommune, en situasjon som forventes å forsterke seg ytterligere i de kommende år. I 2016 var 55,9 prosent (57,2 prosent) av bankens utlån til kunder i Trondheim, mens 31,9 prosent (30,5) prosent) var til kunder i Klæbu. Basert på en undersøkelse i 2014, har vi et kundeforhold til drøyt 60 prosent av husholdningene i Klæbu. Det er i løpet av 2016 vedtatt å slå sammen Klæbu kommune og Trondheim kommune, slik at dagens kundemasse i all hovedsak vil være innenfor Trondheim kommune om få år (se eget kapittel om dette senere)

Bankens forvaltningskapital var per 31.12.2016 på 2.930 millioner kroner (2.505 millioner kroner) en økning på 426 millioner kroner/ 16,96 prosent. (286 millioner kroner/12,9 prosent.) Det ble utført 24,3 (23,6) årsverk.

Fordelingen mellom nærings- og privatkunder i egen balanse var i 2016 på henholdsvis 32 prosent (35 prosent) og 68 prosent (65 prosent). Bankens næringslivsportefølje er i all hovedsak i Trondheim, og da primært i de sydlige deler av byen (nært bankens hovedkontor og avdelingskontor).

Bankens kunder hadde ved utgangen av året 705 millioner kroner (729 millioner kroner) i boliglån i Eika Boligkreditt AS (EBK). I sum er 30 prosent (35 prosent) av bankens boliglån overført til EBK.

Om Klæbu kommune og kommunesammenslåing

Det ble i løpet av 2016 holdt folkeavstemming om sammenslåing med Trondheim kommune som en del av den pågående kommunereformen. Resultatet var overveldende positivt, og sammenslåingen forventes å være effektiv fra 01.01.2020.

Sammenslåingen forventes å være betydelig positiv i forhold til bedrifter og innbyggere i kommunen relatert til verdiutvikling på eiendom, mulighet for flere arbeidsplasser og økt aktivitetsnivå generelt sett.

Det er allerede iverksatt flere infrastrukturprosjekter som bedre vil integrere Klæbu som en bydel i Trondheim, og som forventes å gi stor vekst i områdene for dagens Klæbu kommune i mange tiår fremover. I 2017 er det byggestart på tilkobling til Trondheims VA-anlegg, og det er byggestart på ny/utbedret fylkesvei fra E6 og til Tanem i Klæbu. Det er også igangsatt kvikkleiresikring av potensielle nye boligområder. Utvidelse av kapasiteten innenfor VA vil potensielt utløse muligheter for flere tusen nye boenheter over tid.

Det er også forhåpninger om at byggetrinn 2 av den nye fylkesvegen frem til området ved Vassfjellet skisenter vil bli vedtatt, noe som er med på å utløse flere tusen mål med nytt næringsareal i den utvidede Trondheim kommune. Dette vil være det absolutt største tilgjengelige område for nye og plasskrevende virksomheter i Trondheim kommune.

.

Strategi, forretningside, verdier m.v.

Bankens verdier er ikke forandret de siste årene:

- Verdiskapende
- Engasjert
- Kompetent
- Tilgjengelig

Vår forretningside er som for de siste årene å : "Tilby gode finansielle tjenester til gode bankkunder."

Den posisjonen vi ønsker å ta er formulert som "Bevisst arbeid mot den delen av privat- og SMB-markedet i Trondheimsregionen som etterspør personlig kontakt og oppfølging, og som kan etterspørre betydelige deler av vårt produktsortiment."

I takt med den pågående digitaliseringen av samfunnet og bank/finans, forventer vi at vårt betjeningskonsept vil gjennomgå store forandringer på utvalgte områder de nærmeste årene.

Gjennom våre satsningsområder skal vi realisere bankens strategi. Våre hovedsatsningsområder har vært:

- lønnsomhet og vekst
- styring & kontroll
- allianser og samarbeid
- aktiv kundeomsorg
- gevinstrealisering (realisere endringer muliggjort av ny teknologi)

I 2016 ble bankens strategi for perioden 2017-2019 gjennomgått og hovedområdene i strategien videreføres. For strategiperioden er hovedtiltakene:

- utlåns- og innskuddsvekst litt over generell markedsvekst
- øke antall breddekunder (uendret)
- intern gevinstrealisering (uendret)
- reduserte driftskostnader (uendret)
- redusere forventet påslag i såkalt pilar2-kapital gjennom å redusere konsentrasjonsrisiko på næringseiendom, konsentrasjonsrisiko innenfor andelen såkalte store engasjement, samt redusert vekst på bedriftsmarkedet generelt sett. Tiltak for dette ble vedtatt og startet opp allerede i 2016. Det forventes at alle tiltak unntatt reduksjon av andelen bedriftskunder innenfor næringseiendom lar seg realisere raskt.

Rammevilkår

Basert på erfaringene fra finanskrisen, er det dels kommet og dels varslet betydelige endringer i banklovgivning. Mye av dette er basert på at store finansinstitusjoner i en del år har fått lov til å operere med alt for lav egenkapital, dels har det vært et alt for svakt offentlig tilsyn i mange land, dels har reguleringene vært prosykliske og dels har reguleringene undervurdert likviditetsrisikoen i stressede finansmarkeder. Dette har generelt sett vært bedre i Norge enn i de fleste andre land, men også her har det for eksempel vært langt lavere egenkapitalkrav til store finansinstitusjoner i forhold til de mindre bankene. Endringene i lover og reguleringer rammer imidlertid alle banker, og byrden av reguleringer for en mindre bank har vært sterkt stigende over mange år og er nå meget stor.

I tillegg har en unormalt lav rente i Norge i forhold statens finanser, til lønnsvekst og arbeidsmarked i mange år, gitt en betydelig vekst både i husholdningenes gjeld og i boligpriser i mange år. Det kommer nå stadig flere tiltak for å prøve å motvirke dette. Vi antar at den unormalt lave renten i mange år – før oljeprisen fikk sitt store fall – har vært av hensyn til kronekursen.

Mot slutten av 2016, vedtok Finansdepartementet å heve den motsykliske kapitalbuffer for norske banker fra dagens 1,5 prosent til 2,0 prosent fra og med 2018. I tillegg er det innført et strengere krav til ren kjernekapital under det såkalte pilar 2-kravet i kapitaldekningsreglene. Og også noe som ser ut som en mer skjematisk tilnærming fra Finanstilsynets side. Alle tiltak har innstrammende effekt på bankenes kapasitet til utlån, og antas å løfte prisingen av utlån noe i tillegg og redusere bankenes utlånsvilje. I tillegg strammet Finanstilsynet inn boliglånsforskriften i fjor høst, noe som begrenser tilgangen på boliglån, og spesielt i Oslo. Dette må ses i sammenheng med den sterke utviklingen i boligpriser og husholdningenes gjeld over mange år.

På slutten av året ble det også vedtatt en særskilt skjerpelse av arbeidsgiveravgiften i bank og finans, noe som øker alle personalrelaterte kostnader med 5 prosent fra 2017 av. Dette forventes å skape et betydelig økt press på å redusere mengden av ansatte i norske banker. I tillegg får ikke bankene den nedgangen i selskapsskatt som andre virksomheter får i 2017. Begge disse tiltakene bygger på en ide om at bankene har en fordel av at kundene ikke betaler merverdiavgift på banktjenester

ØKONOMISKE FORHOLD FOR 2016

Globale forhold

2016 innledet med betydelig turbulens i markedene, og frykt for en ny global krise. Usikkerhet knyttet til gjeld og vekst i Kina var spesielt i fokus. I tillegg var det betydelig uenighet innad i OPEC, og oljeprisen ramlet under 30 USD/Fat. Stemningen snudde etter hvert av flere årsaker, og året sett under ett ble ganske bra.

- Eurosonen fikk en vekst på 1,7 prosent, noe som var dårligere enn ventet og bedre enn fryktet. I Eurosonen henger imidlertid både «Brexit» og en fremvekst av populisme som en mørk sky over store deler av samarbeidet
- USA så betydelig vekst og stigende renter gjennom året. Det er forventet at presidentskiftet vil gi ytterligere vekst i pengebruk og fortsatt stigende renter. Samtidig er det betydelig usikkerhet til hva «Trumpisme» vil føre til både i USA og i forholdet til mange land på ulike områder.
- Fremvoksende økonomier hadde nok et bra år samlet sett, med en vekst på 4,1 prosent. Det var meget store forskjeller landene imellom, med store land som Russland og Brasil i negativ utvikling. Mens Kina var den som dro absolutt mest i positiv retning. Det er imidlertid også en del urovekkende forhold rundt den økonomiske utviklingen i Kina.

Norsk økonomi
Oljevirksomheten

Norsk økonomi opplevde betydelige utfordringer også i 2016 som følge av lavere aktivitet i petroleumssektoren. Som i 2015, falt investeringene i petroleumssektoren med rundt 15 prosent i 2016. Det er forventet et ytterligere fall på rundt 10 prosent i 2017. Dette tynger økonomien i en del næringer og regioner i betydelig grad. Det er dog klare tegn på at det største fallet er bak oss. Blant annet har oljeprisen de siste måneder vært rundt 50 USD/fat, etter at den i januar 2016 falt under 30 USD/fat

Renten og pengepolitikken

Pengepolitikken ble holdt ekspansiv gjennom 2016. Norges Bank kuttet styringsrenten 0,25 prosentpoeng to ganger gjennom 2015, hvilket ga en rekordlav styringsrente på 0,75 prosent ved starten av 2016. Sentralbanken fortsatte med sin aggressive politikk, og senket renten med ytterligere 0,25 prosentpoeng i mars ned til 0,5 prosentpoeng. Sentralbanken har signalisert at de ikke har planlagt ytterligere rentesenking, men at de heller ikke kan utelukke det.

Finanspolitikken

Det såkalte oljekorrigerte underskuddet økte ytterligere i 2016, og er estimert til å ha blitt 206 milliarder kroner, en ytterligere økning fra 167 milliarder kroner i 2015. Og det er forventet en ytterligere svekkelse til 226 milliarder i 2017. I forhold til kapitalen i «oljefondet» (Statens pensjonsfond utland) vil underskuddet utgjøre ca. 3 prosent i 2017, over den langsiktige avkastningen som fondet hittil har oppnådd.

Veksten i norsk fastlandsøkonomi endte på 0,7 prosent i 2016, ned fra 1,1 prosent i 2015, som igjen hadde den laveste veksten siden «Finanskrisen» i 2008/2009.

Husholdningene

Lønnsoppgjøret i 2016 var det laveste på svært mange år, mens prisveksten for året under ett ble 3,6 prosent Den høye prisveksten skyldes i hovedsak en svak krone, som gjør at importerte varer og tjenester stiger mye i pris. Reelt sett opplevde derfor de fleste nordmenn redusert kjøpekraft i 2016. På tross av dette, økte boligprisene i Norge med over 8 prosent i 2016, med store regionale forskjeller. Dette gjør i sum det norske samfunnet mer sårbart for senere nedgang i boligpriser.

Strategisk samarbeid og leverandørstrategi

For en liten aktør som oss, er det flere smådriftsulemper i forhold til store banker. Dette prøver vi å kompensere for gjennom samarbeid med mange andre banker i samme situasjon, samtidig som vi tar vare på smådriftsfordeler som korte beslutningsveier, flat organisasjonsstruktur, lite byråkrati, evne til å snu seg raskt og generelt sett bedre kundeopplevelser og høyere kundetilfredshet.

En del slike oppgaver løses sammen med andre banker og finansinstitusjoner gjennom selskap som Bits og Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNO). For daglige driftsoppgaver er det imidlertid Eika Gruppen AS (Eika Gruppen) som er vår viktigste samarbeidspartner.

EIKA GRUPPEN AS

Eika Gruppen eies av 74 selvstendige og lokalt forankrede norske banker og OBOS (Oslo Bolig- og Sparelag). Aksjonærene er også hoveddistributør av finanskonsernets produkter og tjenester og utgjør en samlet kundemasse på over én million kunder.

Eika-bankene har full selvstendighet, eget navn, merkevare og profil. Alliansens mål er at bankene skal beholde og forsterke sin posisjon som selvstendige sparebanker. Det er en økende tendens til strukturelle endringer hos eierbankene (flere fusjoner mellom bankene) og som en konsekvens av det blir det færre og større «eika-banker» fremover og færre banker i antall å dele kostnadene på.

DATTERSELSKAPER I EIKA GRUPPEN

Eika Gruppen's datterselskaper leverer finansielle produkter til bankene og deres kunder:

- Eika Forsikring AS - leverer skade- og personforsikring
- Eika Kredittbank AS - leverer løsninger innenfor debet- og kredittkort, leasing og salgspantlån
- Eika Kapitalforvaltning AS - leverer fondsprodukter samt forvaltning av bankenes likviditetsportefølje
- Trondheim Aktiv Eiendomsmegling AS - driver eiendomsmeglerkjede

Vi har de senere år samarbeidet med Eika Gruppen på alle de ovennevnte områdene, bortsatt fra eiendomsmegling. Der har vi hatt en avtale med Proa Eiendomsmegling AS, som har vært samlokalisert med oss på Heimdal siden 2006. Som en del av relokalisering av vår virksomhet på Heimdal i 2016, ble forholdet til eiendomsmegler også tatt opp til vurdering. Som et resultat av dette, er Aktiv Eiendomsmegling avd Trondheim samlokalisert med banken på Heimdal i løpet av Q4 2016.

Vår Banksjef, Bjørn Riise, er styreleder i Trondheim Aktiv Eiendomsmegling AS fra desember 2016, og det eies p.t. sammen med 9 andre Eika-banker i Trøndelag.

Stordriftsfordeler innenfor Eika Gruppen

Gjennom alliansen får banken levert fellestjenester innen IT, betalingsformidling og kompetanseutvikling. Eika Gruppen er største aksjonær i SDC (Skandinavisk Date Center AS) som leverer hoveddelen av bankens IT-systemer og Eika Gruppen utøver et tett samarbeid med SDC innen drift og utvikling. Eika Gruppen leverer også nye digitale løsninger på nett og mobil og integrerte løsninger som effektiviserer kunde og saksbehandlersystemene i bankene. De driver også et servicesenter for alle bankene på Gjøvik.

I tillegg arbeider Eika Gruppen med å fremme bankenes næringspolitiske interesser gjennom dialog med relevante myndigheter.

Klæbu Sparebank benytter ulike selskaper og kompetansemiljøer innenfor Eika til å levere ulike driftstjenester:

- Eika Økonomiservice for å utarbeide perioderegnskap og rapporter til myndighetene
- Eika Kapitalforvaltning AS til forvaltning av bankens likviditetsportefølje
- Eika ViS for rammeverk rundt risikostyring og compliance
- Eika Depotservice for depot-tjenester relatert til lån og kreditter

EIKA BOLIGKREDITT AS

Eika Boligkreditt AS (EBK) er et boligkredittselskap eid av de samme bankene som eier Eika Gruppen AS samt OBOS. Eierskapet i EBK skal reflektere den andelen den enkelte eier har tilført den samlede utlånsporteføljen i EBK ved utgangen av foregående år.

Selskapet hadde pr 31.12.2015 en forvaltningskapital på 89,9 milliarder kroner (81,3 milliarder kroner) og en utlånsportefølje på 64,5 milliarder kroner (60,9 milliarder kroner) og en samlet egenkapital på 4.242 millioner kroner (3.024 millioner kroner). Standard & Poors vurderer selskapet til å ha den beste gjeldskreditten i hele Europa.

Banksjef Bjørn Riise er p.t. styreleder i EBK (valgt for perioden 2016-2018)

Økonomisk bidrag fra EBK

Vi har ved utløpet av 2016 en eierandel på 1,13 prosent (1,11 prosent) i EBK. Bokført verdi på eierposten i EBK er 44,0 millioner kroner (35,9 millioner kroner). EBK er med dette bankens største finansielle investering.

Boligkredittforetak har noe lavere krav til egenkapital enn Klæbu Sparebank og banken må derfor stille opp med noe mer egenkapital om vi hadde lagt de samme utlånene i egen balanse. EBK er en finansieringskilde for boliglån. Gjennom samarbeidet i EBK får eierbankene tilgang til lengre og billigere finansiering sammenlignet med egen finansiering. Gjennom EBK får bankene også indirekte tilgang til finansieringskilder i utlandet, noe den ikke har på egen hånd.

Med sin lave risikoprofil har EBK et lavt krav til egenkapitalavkastning på 2 M NIBOR + 2 prosentpoeng. Overskuddet har i stor grad tidligere år blitt tildelt eierne som utbytte.

Bidraget fra EBK er normalt langt mer enn egenkapitalavkastningen, da provisjon også er et bidrag fra selskapet til bankens inntjening. Vi mottok 2,97 millioner kroner (4,42 millioner kroner) i provisjon fra EBK i 2016. Nedgangen skyldes fortsatt fallende utlånsmarginer i personmarkedet. Det var likevel en klar tendens i 2016 på at fallet i marginer til boliglån stoppet å falle.

Strategiske forhold relatert til overførsel av boliglån til boligkredittselskap

En overførsel av godt sikrede boliglån til et boligkredittselskap medfører også noen former for risiko avhengig av omfang. Dels øker den gjenværende risiko i bankens egen balanse, spesielt om den i stor grad blir dreid mot mer risikofylte næringslivslån. I tillegg kan en stor grad av overførsel til boligkredittselskap gjøre det vanskeligere for banken å oppta seniorlån, da den relativt sett har en mer usikker restbalanse. Styret foretar en løpende vurdering av slike forhold, og det er vår oppfatning at både overførselsgraden og kvaliteten på restbalansen er på et betryggende nivå.

Som en del av denne vurderingen, gjøres det årlig beregninger på sikkerhetens verdi i forhold til lånets størrelse (Loan To Value, forkortet LTV). Denne faktoren beregnes for hvert enkelt lån, og det lages så en porteføljebetraktning. Ved utgangen av 2016 var LTV på den porteføljen banken har overført til EBK på 43 prosent (44 prosent). Samtidig ble det gjort en beregning av LTV for alle boliglån og borettslagsleiligheter i bankens egen balanse, og denne var på 48 prosent (48 prosent). Dette viser at bankens samlede risikobilde innenfor personmarkedet ikke er blitt vesentlig forverret gjennom at mange godt sikrede boliglån er overført til EBK.

Resultat og disponering av overskudd

Resultat etter skatt ble 15,87 millioner kroner (13,1 millioner kroner) (en økning på 2,74 millioner kroner/20,1 prosent fra 2015. Økt rentenetto og positive verdiendringer i forvaltningsporteføljen er hovedårsakene til endringen i resultat etter skatt. Det er betydelige endringer i noen av de underliggende resultatpostene fra året før, noe vi vil gi en kort orientering om nedenfor.

UTFYLLENDE OPPLYSNINGER OM ENDRINGER I INNTEKTER 2016-2015

Sum inntekter er 68,9 millioner kroner og er økt med hele 6,52 millioner kroner (redusert med 0,7 millioner kroner) siden i fjor, de største endringene skyldes:

- netto rente- og provisjonsinntekter økte med 4,7 millioner (1,1 millioner kroner) fra 44,4 millioner kroner til 49,1 millioner kroner. Dels som et resultat av langt større utlånsvolum og dels fordi kundemarginene snudde oppover igjen i løpet av året.
- sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester ble redusert med 1,48 millioner (redusert med 0,6 millioner kroner) fra 17,5 millioner kroner til 16,02 millioner kroner. Hovedårsaken til endringen er reduserte provisjonsinntekter på 1,4 millioner kroner (1,3 millioner kroner) fra EBK. Dette skyldes generelt lave marginer på boliglån. Provisjonsinntektene fra salg av fondssparing og forsikring er redusert med 0,42 millioner kroner (økt med 1,1 millioner kroner) det siste året.
- Sum netto verdiendring på verdipapirer er økt til en oppskriving på 1,04 millioner fra en nedskriving på 1,39 millioner kroner i 2015. (Netto effekt 2,42 millioner kroner.)

Basert på endringer i markedet, gikk bankens rentemargin opp med 13 basispunkter i 2. halvår sammenlignet med 1. halvår 2016. Dette er første gang på lang tid at vi ser at marginene går noe oppover. Vi tror dette skyldes en kombinasjon av at også de store bankene nå må ha mye mer egenkapital (som skal ha avkastning) og at kampen om kunder og markedsandeler har roet seg noe ned.

Bankens inntjening er sterkt påvirket av utviklingen i rentemargin. Vi forventer at forretningsvolumet når 4 milliarder kroner i løpet av 2017. På et slikt volum utgjør en tenkt marginøkning på 10 basispunkter (0,10 prosent) 4 millioner kroner i økt overskudd på årsbasis.

UTFYLLENDE OPPLYSNINGER OM ENDRINGER I KOSTNADER 2016 – 2015

Sum driftskostnader er 47,48 millioner kroner (46,0 millioner kroner). Økningen i driftskostnader på 1,5 millioner kroner skyldes i hovedsak pensjonskostnader:

- Banken gikk over fra ytelsespensjon til innskuddspensjon i 2015, det medførte av regnskapstekniske årsaker at pensjonskostnaden i 2015 kun ble 0,25 millioner kroner. I 2016 er pensjon kostnadsført med 1,67 millioner kroner, noe som representerer et «normalt» kostnadsnivå for pensjoner.

Banken har de siste årene hatt en kostnadsprosent godt over styrets langsiktige mål. Grundige analyser viser at det primært skyldes en svak inntektsutvikling/ pressede marginer. Vi har likevel arbeidet hardt med kostnadskontroll gjennom året, og med økt volum, stabile kostnader og økt inntjening er kostnadsprosenten betydelig forbedret gjennom året.

TAP PÅ UTLÅN

For 2016 er det utgiftsført et ikke realisert tap på 2,63 millioner kroner. (I 2015 ble det inntektsført tap på utlån på 1,1 millioner kroner. Hovedårsaken til inntektsføringen var gevinst ved salg av tidligere overtatt eiendel i et tapsengasjement.) Gruppenedskrivingene er økt med 0,3 millioner kroner. For øvrige opplysninger på tap på utlån henvises det til note 2.

GEVINST/TAP PÅ VERDIPAPIR SOM ER ANLEGGSMIDDEL

Banken har en eierandel i Visa Norge FLI, et selskap for de norske interessene i Visa-samarbeidet. I juni 2016 mottok banken 1,72 millioner kroner fra Visa Norge for salg av Visa Norges eierandel i Visa Europe Ltd til Visa
Inc. Innbetalingen er bokført som kursgevinst på anleggsaksjer i resultatregnskapet.

SKATT

Årets skattekostnad er beregnet til 4,63 millioner kroner (4.47 millioner kroner).

Betalbar skatt på årets resultat var 4,75 millioner kroner (5,19 millioner kroner) og formuesskatten ble 0,45 millioner kroner (0,36 millioner kroner). Sum skattekostnad innbefatter også endringer i utsatt skatt og evt. for mye/for lite avsatt skatt tidligere år. Samlet skattekostnad iht. resultatregnskapet ble 22,6 prosent (25,4 prosent).

DISPONERING AV OVERSKUDD

Styret vurderer det slik at de lovmessige forutsetninger for videre drift er til stede, og regnskapet er avlagt under forutsetning av dette. Av årets overskudd etter skatt på 15,87 millioner kroner (13,1 millioner kroner), foreslås 0,1 millioner kroner (1,5 millioner kroner) avsatt til gavefondet, 1,82 millioner kroner (1,25) millioner kroner utbetales som utbytte, og 0,0 millioner kroner (0,3 millioner kroner) avsettes til utjevningsfond og 13,95 millioner kroner (10,1 millioner kroner) tillegges sparebankens fond.

Det er en lav avsetning til gavefond, da det meste av fjorårets avsetning dit foreløpig ikke er utdelt. Det foreslås videre at eierne av EK-bevis får hele sin del utbetalt, for å underbygge at EK-bevisene er å anse som utbyttepapir.

UTDYPENDE OM «PROVISJONSINNTEKTER OG INNTEKTER FRA BANKTJENESTER»

Banken har de senere årene satset betydelig på å øke disse inntektene, noe som har båret frukter over år. Utviklingen har imidlertid stagnert de 2 siste årene.

- 2011: 10,5 millioner kroner
- 2012: 13,2 millioner kroner
- 2013: 16,2 millioner kroner
- 2014: 18,1 millioner kroner
- 2015: 17,5 millioner kroner
- 2016: 16,0 millioner kroner

Denne type inntekter har også vist seg å være ganske forutsigbare og stabile når porteføljen først er opparbeidet, og på den måten støtter det opp under arbeidet med å gjøre bankens inntjening bedre og mer stabil over tid.

Bankens satsning på slike produkter og tjenester må også forstås både ut fra at det gir mer fornøyde kunder, det dekker kundens behov og det gir både høyere og mer stabil inntjening for banken.

Provisjon fra forsikring

Forsikring er noe alle våre kunder må ha for å dekke ulike typer risiko. For oss er det vesentlig å avdekke hvilke behov og hvilken risiko kunden har, og så tilby forsikringsløsninger som reduserer kundens risiko. I all hovedsak er dette produkter som kunden alternativt uansett kjøper fra en annen finansiell leverandør.

Skadeprodukter

Dette er den største gruppen, og dekker produkter som boliger, næringsbygg, biler, næringskjøretøy, landbrukseiendom, fritidsbåter, kjæledyr mv. Banken mottar provisjon på porteføljen, basert på skadeprosent og volum.

Bankens provisjon på skadeforsikring var 3,7 millioner kroner (3,7 millioner kroner). Disse inntektene synes å ha stagnert under dagens forretningsmodell i Eika Forsikring AS.

Livprodukter

Dette er løsninger som kan dekke død, uførhet, barneulykke, gruppeliv mv. Også her mottar banken en provisjon basert på porteføljen.

Bankens provisjon på livsforsikring for 2016 var 0,5 millioner kroner (0,5 millioner kroner).

Provisjon boligkreditt

Boligkreditt er forskjellig fra de andre tjenestene fra alliansen, gjennom at det i seg selv ikke tilbyr kunden noe nytt eller et eget produkt. Det er primært en alternativ måte for banken å skaffe seg finansiering på ved å pantsette boliglån som sikkerhet. Eika Boligkreditt tilbyr bankene en innpris basert på selskapets marginer, som igjen i det aller vesentligste er basert på selskapets finansieringskostnader. Forskjellen mellom bankens innpris og den prisen bankkundene må betale utgjør en provisjon til banken. Denne skal dels dekke bankens direkte kostnader, og dels generere kapital til å vedlikeholde og utvide egenkapitalen i boligkredittselskapet. I all hovedsak er bankens provisjon en funksjon av den samlede portefølje multiplisert med en porteføljeprovisjon.

Et boligkredittselskap har en relativt enkel og oversiktlig balansestruktur, og en begrenset risiko. Dette gjør at man oppnår vesentlig bedre lånekostnader enn en bank (særlig på lange løpetider), selskapet kan også finansiere seg i utlandet samt at det gir ulike typer stordriftsfordeler. Det gjør at banken har tilgang til både lengre løpetider, utenlandsk finansiering og et mer profesjonelt finansieringsmiljø enn om banken kun skulle benytte egen seniorgjeld.

I løpet av 2016 er bankens portefølje i EBK redusert med 24 millioner kroner (økt med 125 millioner kroner). For 2016 mottok banken i alt 2,97 millioner kroner (4,42 millioner kroner) i provisjon fra EBK. Fallende kundemargin i personkundemarkedet forklarer nedgangen i provisjon siste året, samtidig som sikringsforretninger for likviditetslån i utlandet har hatt en relativ høy markedspris.

Provisjon kredittkort

De aller fleste bankkunder i dag har eller må ha kredittkort, dels fordi det er tryggere ved internetthandel, dels fordi det er tryggere i bruk ved utenlandsreiser og dels for å ha en reserve i bakhånd (for eksempel ved kjøp av større kapitalvarer). Banken mottar en liten provisjon pr solgte kort (for å dekke deler av våre salgskostnader), mens hoveddelen av provisjonen er en porteføljeprovisjon på revolverende kreditt.

I 2016 mottok vi 0,7 millioner kroner (0,6 millioner kroner) i provisjon fra Eika Kredittbank. Økningen skyldes dels en økning i antall kort gjennom året og dels en økning i revolverende portefølje.

Provisjon spareprodukter

Banken har en forsiktig linje på salg av spareprodukter, og i all hovedsak har det vært og er det aksjefond som selges.

Banken tilbyr spareprodukter fra Eika Kapitalforvaltning AS og Skagen AS til sine kunder.

I 2016 mottok vi 1,3 (1,5) millioner kroner i porteføljeprovisjon.

Betalingsformidling

Det er ikke tradisjon eller markedsaksept i personmarkedet Norge for å ta seg betalt for hva betalingsformidling faktisk koster. Banken har en mengde kostnader relatert til lisenser, bruksavgifter, transaksjonskostnader, datakraft, kortadministrasjon, kontoradministrasjon, brukeradministrasjon, sikkerhet, kommunikasjon, interbankgebyrer mv. For personmarkedet er det først og fremst årsgebyr og transaksjonsgebyr på kort som er inntektskilden.

For bedriftsmarkedet er det langt større kostnader pr tjeneste og større volumer, men også en aksept for at kundene betaler hva dette faktisk koster.

Samlede gebyrinntekter for betalingsformidling i 2016 var 5,4 (5,3) millioner kroner.

Inntekter av aksjer, andeler og verdipapirer

En del av bankens overskuddslikviditet har vært plassert i rentebærende papirer. Verdistigning i slike fond føres som inntekt på denne resultatlinjen. I tillegg kommer utbytte som banken mottar for sine investeringer i aksjer (f. eks EBK og Eika Gruppen).

Utbytte fra aksjer for 2016 ble 2,95 (2,49 millioner kroner) hvorav Eika Gruppen med 0,96 (1,4) millioner kroner og EBK med 1,9 (0,8) millioner kroner er de største postene.

Soliditet

Årets overskudd får bankens egenkapital til å øke fra 264,7 millioner kroner til 278,7 millioner kroner. Diverse banktekniske regler gjør imidlertid at bankens såkalte ren kjernekapital øker vesentlig mindre. Rett nok går fradraget for overfinansiert pensjonsforpliktelse ned fra 2,33 til 1,36 millioner kroner. Men samtidig øker fradraget for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner med 9,1 millioner kroner fra 10.2 millioner kroner til 19,3 millioner kroner Økningen i fradraget skyldes dels overgangsregler knyttet til eierandeler i finansinstitusjoner og dels aksjekjøp i Eika Boligkreditt. Sum ren kjernekapital ved utgangen av 2016 er derfor 258 millioner kroner (252,2 millioner kroner).

Det har ikke vært noen vesentlige endringer i bankens kjernekapital gjennom året ut over tillegg av årets overskudd. (I 2. halvår 2015 emitterte banken EK-bevis for første gang med 30 millioner kroner. I tillegg innløste banken en fondsobligasjon på 20 millioner kroner og tok opp et ansvarlig lån på 20 millioner kroner.) Bankens kjernekapital er ved utgangen av 2016 på 281,7 millioner kroner (273,9 millioner kroner), og bankens ansvarlige kapital er 294,1 millioner kroner (286,2 millioner kroner).

Mislighold, tap, tapsavsetninger og tapsvurderinger

Banken har i mange år arbeidet med kredittkvalitet og mislighold, og dette har etter hvert resultert i lavt mislighold og tilnærmet fravær av tap over flere år. Vi hadde rett nok ett betydelig tap i 2011, men sett i snitt over de siste årene har vi hatt lave tap. I 2016 var både misligholdet og tapene lave, men vi fikk likevel en overraskende tapsavsetning.

MISLIGHOLD

Også i 2016 har mislighold over 90 dager vært meget lavt gjennom hele året. Misligholdte lån fratrukket individuelle nedskrivinger var pr 31.12.2016 på kr 6.000,- (kr 10.000,-).

Styret antar at misligholdet fremover vil øke noe fra de meget lave nivåene de siste årene, men vi forventer ikke mislighold på et betydelig nivå.

Det er en klar tendens til at kunder velger å overholde forpliktelsene til banken i forhold til andre forpliktelser, og i noen grad selv går til oppbud før de misligholder sine forpliktelser til banken.

TAP

Samlede tap på utlån er kostnadsført med 2,63 millioner kroner (inntektsført 1,14 millioner kroner), og skyldes i hovedsak individuelle nedskrivninger på ett kundeengasjement på 2,46 millioner kroner.

I tillegg er gruppeavsetninger økt med 0,31 millioner kroner (0,18 millioner kroner) og er nå på 6,40 millioner kroner (6,1 millioner kroner). Inngang på tidligere konstaterte tap ble 0,32 millioner kroner

Balanse

Forvaltningskapitalen er per 31.12.2016 på 2.930 millioner kroner (2.505 millioner kroner), dette er en økning på 425 millioner kroner/17 prosent. Økningen i innskudd ble betydelig større enn økningen i utlån.

Innskudd

I beretningen for 2015 ble det varslet at en større andel av utlånene i 2016 skulle finansieres med innskudd fra kunder. Innskudd fra kunder endte på 2.090 millioner kroner (1.641 millioner kroner), opp med 449 millioner kroner (58 millioner kroner). Økningen over året ble på 27,4 prosent (4 prosent.) Det betyr ikke bare at all utlånsvekst ble finansiert med innskudd, i tillegg gikk bankens gjeld noe ned og likviditetsporteføljen økte.

Egenkapital

Bankens egenkapital var ved årets slutt 278,7 millioner kroner (264,7 millioner kroner), en økning på 13,95 millioner kroner. (I 2015 var økningen på 40,2 millioner kroner. Den uvanlig store økningen i 2015, forklares av at det ble utstedt egenkapitalbevis på 30 millioner kroner i tillegg til at årets overskudd som vanlig ble tillagt egenkapitalen.

Utlån – privatmarkedet

Brutto utlån til privatmarkedet i egen balanse er nå på 1.643 millioner kroner (1.353 millioner kroner). Opp 289 millioner kroner (134 millioner kroner).

Samtidig reduseres bankens brutto utlån til personmarkedet finansiert i EBK AS med 24 millioner kroner fra 729 millioner kroner og ned til 705 millioner kroner. Det er første gang på mange år at vi ikke har en økning i utlånene finansiert i EBK, og det må sees i sammenheng med en meget stor og større enn ventet økning i bankens innskudd. Når vi konsoliderer tallene for utlån til personmarkedet, får vi at disse økte med 265 millioner kroner gjennom året, eller med 12,7 prosent. Det er verdt å merke seg at kundenes utlån i EBK AS ikke inngår i bankens balanse, men nevnes her for sammenhengens skyld.

Utlån – bedriftsmarkedet

Brutto utlån til bedriftsmarkedet er på 778 millioner kroner (729 millioner kroner) opp med 49 millioner kroner (134 millioner kroner. I forhold til utviklingen i 2015, har banken bevisst holdt igjen veksten på lån til bedriftsmarkedet. Stor vekst på bedriftsmarkedet over mange år blir ikke sett på som et kvalitetstegn i en bankbalanse. I ett enkelt år kan vi dog tillate oss det.

Bankens obligasjonsgjeld er per 31.12.2016 på 485 millioner kroner (530 millioner kroner). Gjenværende snittløpetid på bankens gjeld er 1,5 år per 31.12.16 (2,4 år ved samme tidspunkt i 2015).

EGENKAPITALBEVIS

I 2. kvartal 2015 utstedte banken egenkapitalbevis. Det var stor interesse for emisjonen, som ble overtegnet med 28 prosent. Bankens eierandelskapital er etter dette på 30 millioner kroner. Egenkapitalemisjonen var et viktig instrument i ønske om videre utvikling av banken og ytterligere utlånsvekst i Trondheimregionen. Banken har som et langsiktig mål å levere et utbytte på gjennomsnittlig 3 mnd. NIBOR + 5-6 prosent, som er på linje med langsiktig børsavkastning.

Det er foreslått et utbytte på 6,06 kr pr egenkapitalbevis for 2016, og at det ikke avsettes noe til utjevningsfond. Samlet utbetaling til Ek-bevis eierne blir i så fall 1,82 millioner kroner. (Det ble i 2015 utbetalt utbytte på egenkapitalbevisene på 4,15 kroner pr bevis/ 1,246 millioner kroner til sammen. Da hadde eierne kun vært eiere i deler av året, og i tillegg ble 0,312 millioner kroner overført til utjevningsfondet. For 2015 ga dette eierne en dividendeyield på drøyt 6 prosent gitt at de ikke hadde vært investert hele året).

Basert på et vekstscenario, har styret i banken besluttet å be forstanderskapet om fullmakt til å emittere 32-42 millioner kroner i ny eierandelskapital i løpet av første halvår 2017.

Virksomhetsstyring, intern kontroll og risikostyring

Banken jobber kontinuerlig med å forbedre styring og kontroll, og har gradvis implementert en vesentlig forbedret rapportering av styring og kontroll de siste årene. Omfanget av nye lover, forskrifter og rapporter har vært sterkt økende de siste årene, og å gi styret bedre styringsverktøy har vært viktig.

Banken skal kjennetegnes ved kvalitet på sine produkter og tjenester. Dette skal oppnås gjennom gode, effektive og hensiktsmessige systemer og rutiner for intern kontroll med god kvalitetssikring. Banken har egne policydokumenter for de viktigste risikoområder, illustrert i figuren nedenfor. Dette gjelder bankens kreditt, markeds- og likviditetsrisiko. Operasjonell risiko er beskrevet i et eget policydokument, som også må ses i sammenheng med de øvrige risikotypene. Banken har ikke etablert egne policydokumenter for risiko knyttet til strategiske beslutninger, forretningsmessige forhold og bankens omdømme. Denne risikoen er likevel hensyntatt ved vurdering av bankens kapitalbehov i ICAAP-prosessen.

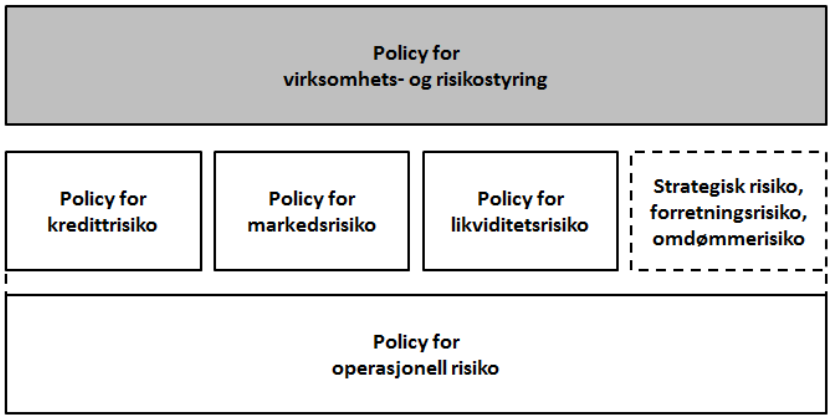

Gjennom ICAAP-prosessen (Internal Capital Adequacy Asessment Process) vurderer styret hvor mye egenkapital banken må ha for å håndtere de ulike risikoene gjennom en lengre nedgangskonjunktur. Hensikten med denne prosessen er å gå gjennom de ulike risiko- og aktivitetsnivåer i banken, og tilordne nødvendig risikokapital ut over det generelle kapitaldekningskravet.

Nedenfor redegjøres for noen av de viktigste risikoområdene i banken:

Kredittrisiko

Kredittrisiko er historisk sett den største risiko i bankdrift og utgjøres primært av 2 forhold: Manglende betjeningsevne hos låntager, og underliggende pant som ved realisasjon ikke har tilstrekkelig verdi til å dekke bankens tilgodehavende. Begge forhold må foreligge samtidig dersom det skal påføre banken tap. Kredittrisikoen i banken er primært knyttet til utlåns- og garantiportefølje og delvis til verdipapirbeholdningen.

Bankens aktivitet på kredittområdet styres av en kredittpolicy, som gir rammer for eksponering i ulike segmenter, kompetansekrav, geografisk markedsområde, organisering mv. Styret har delegert en utlånsfullmakt til banksjef, som igjen har delegert dette videre ned i organisasjonen basert på kompetanse og risiko innenfor ulike segmenter og produkter.

I 2015 tok banken i bruk et nytt risikoklassifiseringssystem. Systemet er basert på en modell som beregner forventet sannsynlighet for mislighold. Det er verdt å merke seg at modellen ikke sier noe om risiko for tap ved mislighold, da den ikke hensyntar sikkerheter eller fremtidige prosjektinntekter. Ved overgangen til nytt system, ble en langt større andel av bankens næringslivskunder klassifisert i kategorien «Høy risiko». Per 31.12.2016 er 48 prosent av næringsporteføljen definert i denne kategorien. I modellen behandles alle bransjer etter samme kriterier. Banken har en høy andel av kunder innenfor næringseiendom, og har en oppfatning av at modellen overestimerer sannsynligheten for mislighold for denne bransjen. Risikoklassifiseringsmodellen vil bli revurdert i 2017.

I 2016 har styret spesielt vært opptatt av porteføljen innenfor næringseiendom og utviklingen på store engasjement. Videre har det som i tidligere år vært jobbet aktivt mot de lånekunder som etter vår oppfatning medfører vesentlig risiko, og for flere av disse har vi fått gjennomført tiltak som reduserer bankens risiko. Dette gjenspeiles i bankens tapsavsetninger for året.

Det er normalt knyttet stor usikkerhet til vurderingen av fremtidige forhold. Misligholdet har imidlertid vært meget lavt gjennom hele året, og banken har hatt lave tap og lave tapsutsatte engasjement de siste årene. Lavere konsentrasjonsrisiko i BM-porteføljen vil samtidig indirekte redusere kredittrisikoen.

Bankens kredittrisiko anses som lav.

Markedsrisiko

Banken har pr definisjon ikke en handelsportefølje, og følgelig ikke en vesentlig markedsrisiko som definert i Pilar 1. Bankens eksponering i anleggsaksjer og obligasjonsportefølje representerer likevel en markedsrisiko for større vedvarende fall i det finansielle markedet.

Banken markedsrisiko vurderes som lav.

Operasjonell risiko

Bankens operasjonelle risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser, samt juridisk risiko. Denne type risiko og tapskilder ligger i den løpende driften av banken. Banken har utarbeidet policyer, rutinebeskrivelser, fullmaktstrukturer, mv, og dette, sammen med veldefinerte og klare ansvarsforhold, er tiltak som reduserer den operasjonelle risikoen. Det er videre tegnet hensiktsmessige forsikringsordninger, samt utarbeidet relevante beredskapsplaner for å håndtere krisesituasjoner.

Årlig gjøres det risikoanalyse innenfor de vesentlige områdene i banken for å avdekke bankens viktigste risikoområder.

I 2016 er det ikke registrert vesentlige saker som har medført kostnader for banken.

Bankens operasjonelle risiko vurderes som lav.

Banken har p.t. ikke noen rettslige tvister eller klagesaker gående som forventes å kunne gi vesentlige tap eller juridiske kostnader.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke klarer å innfri sine forpliktelser ved forfall uten at det oppstår store kostnader i form av dyr refinansiering eller behov for realisering av eiendeler. Bankens eksponering for likviditetsrisiko er hovedsakelig knyttet til finansiering i kapitalmarkedet og tap av innskudd.

Bankens utlånsportefølje har stort sett lang restløpetid, mens det meste av innskuddene enten ikke har eller har svært kort oppsigelsestid. Dette innebærer i seg selv en likviditetsrisiko. Innskuddene er fordelt på mange innskytere, banken er solid og driften går bra. Styret anser det derfor som lite sannsynlig at store mengder kundeinnskudd skal forsvinne raskt ut, og ser kundeinnskudd som langsiktig finansiering.

Bankens LCR har vært høyere enn 100 prosent i hele 2016. Likviditetsindikatorene indikerer at banken har god langsiktig likviditet og tilstrekkelig nivå på LCR, noe som i utgangspunktet er positivt og drar ned samlet risiko, men som samtidig påvirker inntjeningen negativt. Per 31.12.16 er LCR 132 prosent (164 prosent). Minstekravet til LCR er 80 prosent per 31.12.16 og skal øke til 100 prosent per 31.12.17.

Det er styrets oppfatning at bankens likviditetsrisiko er lav.

Konsentrasjonsrisiko

Dersom enkelte låntagere utgjør en betydelig andel av utlånsporteføljen vil dette medføre høy konsentrasjonsrisiko. Banken er ikke eksponert mot få, store næringskunder, med unntak av 9 (8) større konsoliderte engasjementer (mer enn 10 prosent av ansvarlig kapital). Disse store næringskundene står for 18 prosent (18 prosent) av bankens totale utlån.

En annen form for konsentrasjonsrisiko er høy eksponering mot enkelte sektorer. Innenfor bedriftsmarkedet er utlån til Næringseiendom den største bransjen. Utlån til «Finans, eiendom og tjenester» er 24 prosent av bankens utlån.

Banken er ikke eksponert mot bedrifter som er avhengige av olje- og gass-sektoren i vesentlig grad. Banken har heller ikke noen hjørnestensbedrift i vårt marked som en stor del av kundene er avhengige av.

Gjennom ICAAP blir det satt av ekstra egenkapital for konsentrasjonsrisiko.

Omdømmerisiko

Omdømmerisiko er risiko for tap som følge av forringet omdømme.

Bankvirksomhet er avhengig av tillit, både i markedet og i forhold til regulatoriske myndigheter. Hendelser som er negative for bankens omdømme kan skade likviditet og forretningsmuligheter.

RESULTATET AV BANKENS ICAAP-PROSESS

Etter styrets vurdering er ICAAP en meget viktig prosess i banken. I 2016 har styret vurdert det slik at markedsrisiko og konsentrasjonsrisiko er de områdene som det bør allokeres mest tilleggskapital til.

I ICAAP for 2016 har styret hatt et spesielt fokus på følgende:

- BM-strategi 2017 – 2019
- Pilar II-tillegg
- Strengere krav til egenkapital i bankene og hvordan banken skal tilpasse seg disse kravene

Det er styrets syn at banken er tilstrekkelig kapitalisert. Styret forventer samtidig at nye offentlige reguleringer vil føre til at banker generelt sett må ha mer egenkapital i årene som kommer.

Bankens langsiktige egendefinerte minimumsnivå for ren kjernekapitaldekning er 16 (15,5) prosent. Kapitalmålet kan bli justert ut i fra nivå på bufferkrav fra myndighetene eller signaler fra kapitalmarkedet.

STYRETS ARBEID

Styret har avholdt 11 styremøter i 2016. Møtene skjer etter fast årsplan.

I 2016 har styret som i tidligere år vektlagt arbeidet med bedre intern kontroll og risikostyring. Som for tidligere år får kredittområdet spesielt stor oppmerksomhet. I tillegg har det vært fokus på likviditet og operasjonell risiko. Styret er av den oppfatning at banken er godt kapitalisert i forhold til både gjeldende og varslede krav til bankenes egenkapital.

Første varamedlem har samme tilgang til styredokumenter som ordinære styremedlemmer via digital styreportal og har møterett i styret. Banksjef har møteplikt og talerett i bankens styre. Risk manager har møte- og talerett i styret.

Styret mottar regelmessig statusrapporter og analyser for de ulike risikoer. I tillegg utarbeider risk manager kvartalsvise risikorapporter som han gjennomgår i styremøtene.

Kontrollkomiteen ble avviklet i løpet av 2016. Det ble i desember avholdt fellesmøte mellom revisor og styret. Styret vil karakterisere samarbeidet med revisor som åpent og godt. Revisor mottar de samme sakspapirer som styret.

Styret fungerer også som risiko- og revisjonsutvalg i banken.

Organisasjon, arbeidsmiljø og likestilling

Det er i løpet av 2016 utført 24,3 (23,6) årsverk i banken. Sykefraværet har samlet sett vært på 2,6 prosent (8,0 prosent). Sykefraværet har etter styrets vurdering ikke noen bakgrunn i arbeidsmiljøet eller andre forhold i banken. Det har ikke forekommet ulykker med personskade i banken i løpet av 2016.

Banken har, selv om det ikke er lovpålagt, en bedriftshelsetjeneste for alle ansatte. Som en del av denne foretas det en årlig HMS-gjennomgang sammen med verneombud og banksjef. Med noen års mellomrom foretas det også en ergonomisk gjennomgang.

MTI (MedarbeiderTilfredshetsIndeks) måles hvert år av Barcode etter en standard, anerkjent metodikk. Resultatene sammenlignes også med snittet av andre banker i Eika Gruppen. Denne undersøkelsen indikerer også et godt arbeidsmiljø i banken. For 2017 er det byttet leverandør av denne målingen.

LEDELSE OG ORGANISERING AV BANKEN

I løpet av året er det tatt grep for å få en mer endringsorientert organisasjon, noe som betinger at flere er godt informert, flere har direkte dialog med banksjef samtidig som det er klare linjer. Som en del av dette, er «drift/adm» og «dagligbank» slått sammen til en ny enhet som heter «forretningsstøtte» fra nyttår av. Mariann Krogstad Bjørgen er ansatt som leder av «forretningsstøtte». Bård Einar Brenne er fortsatt kredittsjef og banksjefs stedfortreder.

Elisabeth Gisvold har ansvaret for bankens storkunder, samtidig som hun har ansvaret for bankens finansiering og likviditet. Turi G Johnsen har ansvaret for SMB (små og mellomstore bedrifter), Vibeke Bøgseth for personmarkedet og Torill Tveit har ansvaret for «dagligbank» innenfor forretningsstøtte.

Torleif Lia er business controller, og rapporterer til banksjef som dette. Han er også risk manager og complianceansvarlig, og rapporterer direkte til styret.

Det er ikke gjennomført spesielle likestillingstiltak i banken de senere år, og det vurderes også etter årets gjennomgang av forholdet ikke som nødvendig. Ansettelser og tildeling av ansvar er basert på egnethet, men vi tilstreber en god fordeling mellom kjønnene der hvor det ellers står likt mellom kandidater. Styret har ikke avdekket forhold i bankens drift som kan vurderes som kjønnsdiskriminerende.

Klima og miljø

Bankens virksomhet forurenser ikke det ytre miljø. Som for tidligere år, har vi også beregnet det samlede CO2-utslipp fra vår virksomhet. Dette skal kompenseres gjennom kjøp av sertifiserte CO2-kvoter. Utslippene for 2016 er beregnet til å ha vært 27,8 tonn (23,9 tonn). Økningen i utslippene skyldes hovedsakelig høyere energiforbruk i 2016 sammenlignet med 2015. Bankens utslipp er beregnet av CO2focus AS.

Utsikter fremover

Som for de siste årene, starter året med betydelig usikkerhet. Det er spesielt økonomien i Kina, usikkerhet i handelspolitikken og utenrikspolitikk samt tiltagende populisme som ligger til bunn for usikkerheten.

Banken har budsjettert med en moderat kostnadsvekst i 2017, og vi har budsjetter og aktiviteter som tilsier at kostnadseffektiviteten uttrykt som kostnader/inntekter vil bedre seg vesentlig i forhold til 2016. Bank og bankdrift blir stadig mer påvirket av automatisering, digitalisering og robotisering. I tillegg er det vedtatt en ekstra arbeidsgiveravgift for bank/finans fra 2017. Bankens bemanning reduseres med 2 årsverk fra 2. kvartal 2017.

Gjennom 2016 stoppet marginfallet til både PM og BM opp, og vi begynte å se en utvikling mot mer naturlige, sunne marginer over tid. Vi så en bedring av bankens marginer mellom 1. og 2. halvår 2016. Basert på allerede vedtatte og varslede renteendringer, forventer vi at rentemarginen vil forbedre seg vesentlig allerede i løpet av 1. kvartal 2017.

Banken har hatt betydelig vekst de 2 siste årene, dels basert på en første gangs emittering av EK-bevis i 2015 og dels basert på betydelig utvikling/utbygging i nærområdet. I tillegg er det vedtatt at Klæbu kommune skal slå seg sammen med Trondheim kommune. Basert på dette, ser styret for seg en lokal vekst større enn den generelle markedsvekst i mange år fremover. Og styret har vedtatt å gjennomføre en emisjon av EK-bevis i et intervall på 32 til 42 millioner kroner i løpet av første halvår 2017.

Ved inngangen til 2017 har banken mer overskuddslikviditet og større innskuddsdekning enn det vi planlegger med på lengre sikt. Det medfører at en betydelig del av den planlagte veksten i 2017 allerede antas å være finansiert.

Det er forventninger til at misligholdet vil ligge lavt også i 2017 og at tap vil være moderate.

Styret forventer at kredittrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko vil være de viktigste risikoene som må overvåkes, som i de foregående år. I tillegg vil det gjennomføres tiltak for å få ned det såkalte pilar2-tillegget på egenkapitalkrav.

Styret vil fortsette arbeidet med tilpasning til stadig mer kompliserte og krevende regulatoriske rammebetingelser, kombinert med økende behov for utvikling og omstilling av banken. I tillegg gjør økt kompleksitet og mer avanserte forretningsmodeller i seg selv at kravene til risikostyring og rapportering stadig skjerpes. For 2017 vil også arbeidet med å styrke risikostyring og internkontroll fortsette.

Styret vil til slutt rette en spesiell takk til kunder, ansatte, tillitsmenn og andre for god innsats og godt samarbeid i året som har gått.

Klæbu, 9. februar 2017

Styret for Klæbu Sparebank

Bente Haugrønning styrets leder	Leif Lihaug styrets nestleder	Trine Foosnæs styremedlem
Egil Grendstad styremedlem	Johan Petter Mæhre ansattevalgt styremedlem	Bjørn A. Riise banksjef

ÅRSREGNSKAP FOR 2016

Nøkkeltall

TABELL

Nøkkeltall er annualisert der annet ikke er spesifisert	2016	2015
Resultat		
Kostnader i % av inntekter justert for VP	73,2 %	75,1 %
Kostnadsvekst siste 12 mnd	3,3 %	8,9 %
Egenkapitalavkastning*	5,8 %	5,4 %
Resultat etter skatt i % av FVK	0,6 %	0,6 %
Andre inntekter i % av totale inntekter (eskl. VP)	24,3 %	27,5 %
Innskuddsmargin hittil i år	0,09 %	-0,08 %
Utlånsmargin hittil i år	2,27 %	2,61 %
Netto rentemargin hittil i år	1,81 %	1,94 %
Innskudd og Utlån		
Andel av utlån til BM av totale utlån på balansen	32,2 %	35,0 %
Andel lån overført til EBK - kun PM	22,5 %	25,9 %
Innskuddsdekning	86,3 %	78,8 %

** EK-avkastning etter beregnet skatt - Annualisert*

Nøkkeltall er annualisert der annet ikke er spesifisert	2016	2015
Soliditet		
Ren kjernekapitaldekning	16,25 %	17,74 %
Kjernekapitaldekning	17,75 %	19,26 %
Kapitaldekning	18,53 %	20,13 %
Leverage ratio	9,29 %	9,82 %
Likviditet		
LCR	132	164
Likviditetsindikator 1	111,03	107,43
Likviditetsindikator 2	116,66	110,92

Resultatoppstilling

Tall i tusen kroner	NOTE	2016	2015
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		668	850
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder		76.507	74.247
Renter og lignende inntekter av sertifikater og obligasjoner		3.838	4.054
Andre renteinntekter og lignende inntekter		-	3
Sum renteinntekter og lignende inntekter		**81.013**	**79.154**
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner		1	221
Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		18.461	21.752
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer		9.931	9.185
Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	7	2.310	2.474
Andre rentekostnader og lignende kostnader	8	1.208	1.138
Sum rentekostnader og lignende kostnader		**31.910**	**34.768**
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		**49.102**	**44.386**
Inntekter av aksjer, andeler og verdipapirer med variabel avkastning		2.955	2.493
Sum utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning		**2.955**	**2.493**
Garantiprovisjoner		397	388
Andre gebyr- og provisjonsinntekter		15.628	17.109
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	9	**16.024**	**17.497**
Andre gebyr og provisjonskostnader		2.323	2.169
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	9	**2.323**	**2.169**
Netto verdiendring og gevinst/tap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende vp		921	-1.923
Netto verdiendring og gevinst/tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning		-162	206
Netto verdiendring og gev/tap på valuta og finansielle drivater		277	331
Sum netto verdiendring og gev/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler	6	**1.036**	**-1.387**
Driftsinntekter faste eiendommer		858	891
Andre driftsinntekter		1.200	620
Sum andre driftsinntekter		**2.059**	**1.511**
Lønn		17.406	17.447
Pensjoner	10	1.668	247
Sosiale kostnader		3.122	3.082
Administrasjonskostnader		13.604	13.589
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader	11	**35.800**	**34.364**
Ordinære avskrivninger		1.412	1.413
Sum avskr. m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	13	**1.412**	**1.413**
Driftskostnader faste eiendommer		1.066	1.272
Andre driftskostnader		9.198	8.931
Sum andre driftskostnader	14	**10.264**	**10.203**
Tap på utlån		2.625	-1.138
Sum tap på utlån, garantier m.v.	2	**2.625**	**-1.138**
Nedskriving/reversering av nedskrivning		-	112
Gevinst/tap		1.745	-
Sum nedskr./reversering av nedskrivning og gev./tap på verdip. som er anl.m.		**1.745**	**112**
Resultat av ordinær drift før skatt		**20.497**	**17.600**
Skatt på ordinært resultat	15	4.626	4.471
Resultat for regnskapsåret		**15.872**	**13.129**
Til disposisjon		**15.872**	**13.129**
Overført til/fra sparebankens fond		13.953	10.071
Avsatt til utbytte		1.818	1.246
Overført til/fra gavefond		100	1.500
Overført til utjevningsfond		-	312
Sum overføringer og disponeringer	22	**15.872**	**13.129**
Resultat pr. egenkapitalbevis	24	**6,06**	**5,19**

Eiendeler

Tall i tusen kroner	Noter	2016	2015
Kontanter og fordringer på sentralbanker	**16**	**43.707**	**77.291**
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		51.561	75.122
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		0	-
Sum netto utlån og fordringer på kredittinstitusjoner		**51.561**	**75.122**
Kasse-/drifts- og brukskreditter		417.750	395.925
Byggelån		20.415	52.537
Nedbetalingslån		1.982.901	1.633.789
Sum utlån og fordringer på kunder, før nedskrivninger	**2**	**2.421.065**	**2.082.250**
Individuelle nedskrivninger på utlån	2	-2.672	-187
Nedskrivninger på grupper av utlån	2	-6.406	-6.092
Sum netto utlån og fordringer på kunder		**2.411.988**	**2.075.972**
Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige		72.937	3.000
Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre		180.993	194.986
Sum sertifikater og obligasjoner	**6**	**253.931**	**197.986**
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis		140.104	49.907
Sum aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning	**6**	**140.104**	**49.907**
Eierinteresser i andre konsernselskaper		6.912	6.912
Sum eierinteresser i konsernselskaper	**17, 18**	**6.912**	**6.912**
Utsatt skattefordel	15	2.074	1.886
Sum immaterielle eiendeler		**2.074**	**1.886**
Maskiner, inventar og transportmidler		2.528	2.471
Bygninger og andre faste eiendommer		9.239	9.137
Sum varige driftsmidler	**13**	**11.766**	**11.608**
Andre eiendeler		1.222	208
Sum andre eiendeler		**1.222**	**208**
Opptjente ikke mottatte inntekter		5.066	4.671
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		1.843	3.618
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser		1.809	3.192
Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		34	426
Sum forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		**6.909**	**8.289**
SUM EIENDELER		**2.930.174**	**2.505.180**

Gjeld og egenkapital

Tall i tusen kroner	Noter	2016	2015
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		1.494	277
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	**19**	**1.494**	**277**
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid		1.295.751	1.207.746
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid		794.455	433.013
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	**19**	**2.090.206**	**1.640.759**
Obligasjonsgjeld		505.306	549.951
Egne ikke-amortiserte obligasjoner		-20.005	-20.005
Andre langsiktige låneopptak		-	-
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	**20**	**485.302**	**529.946**
Annen gjeld		18.527	14.671
Sum annen gjeld	**21**	**18.527**	**14.671**
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		**5.161**	**4.617**
Pensjonsforpliktelser	10	372	372
Utsatt skatt	15	-	-
Individuelle avsetninger på garantiansvar	2	-	-
Sum avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		**372**	**372**
Evigvarende ansvarlig lånekapital/fondsobligasjonslån		50.442	49.820
Sum ansvarlig lånekapital	**20**	**50.442**	**49.820**
SUM GJELD		**2.651.503**	**2.240.462**
Egenkapitalbevis		30.000	30.000
Sum innskutt egenkapital	**22**	**30.000**	**30.000**
Sparebankens fond		243.765	229.811
Gavefond		4.595	4.595
Utjevningsfond		312	312
Sum opptjent egenkapital	**22**	**248.671**	**234.717**
SUM EGENKAPITAL		**278.671**	**264.718**
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		**2.930.174**	**2.505.180**
Poster utenom balansen			
Garantiansvar	23	18.554	16.070
Garantier til Eika Boligkreditt	23	26.488	36.822

Klæbu, 31. desember/09. februar 2016

Styret for Klæbu Sparebank

Bente Haugrønning
styrets leder

Leif Linaug
styrets nestleder

Trine Foosnæs
styremedlem

Egil Grendstad
styremedlem

Johan Petter Mæhre
ansattevalgt styremedlem

Bjørn A. Riise
banksjef

Kontantstrømoppstilling

Tall i tusen kroner	2016	2015
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Netto utbetaling av lån til kunder	-338.641	-267.234
Renteinnbetalinger på utlån til kunder	76.507	74.467
Overtatte eiendeler	-	-
Netto inn-/utbetaling av innskudd fra kunder	449.447	58.049
Renteutbetalingar på innskudd frå kunder	-19.669	-22.905
Netto inn-/utbetaling av lån fra kredittinstitusjoner/innskudd i kredittinstitusjoner	1.217	-
Renteutbetalinger på gjeld til kredittinstitusjoner/renteinnbetalinger på innskudd kredittinstitusjoner	668	630
Endring sertifikat og obligasjoner	-55.945	-11.139
Renteinnbetalinger på sertifikat og obligasjoner	3.838	4.222
Netto provisjonsinnbetalinger	13.701	14.501
Verdiendring på finansielle instrumenter og valuta	1.198	-
Netto inn-/utbetaling kortsiktige investeringer i verdipapirer	-79.747	9.175
Utbetalinger til drift	-39.436	-44.041
Betalt skatt	-4.814	-5.600
Utbetalte gaver	-100	-
A Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	**8.223**	**-189.877**
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Utbetaling ved investering i varige driftsmidler	-159	316
Innbetaling fra salg av varige driftsmidler	-	-
Utbetaling ved kjøp av langsiktig investering i verdipapirer	-10.298	-29.039
Innbetaling fra salg av langsiktige investeringer i verdipapirer	215	20.053
Utbytte fra langsiktige investeringer i aksjer	2.955	2.493
B Netto kontantstrøm fra investeringsaktivitet	**-7.287**	**-6.177**
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Netto inn-/utbetaling ved utstedelse/forfall gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-44.644	185.000
Renteutbetalinger på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-9.931	-8.647
Netto inn-/utbetaling av lån fra kredittinstitusjoner	-	-
Renter på gjeld til kredittinstitusjonar	-	-
Netto inn-/utbetaling ved utstedelse/forfall ansvarlige lån	622	260
Renteutbetalinger på ansvarlige lån	-2.310	-2.488
Emisjon av egenkapitalbevis	-	30.000
Utbytte til egenkapitalbeviseierne	-1.818	-
C Netto kontantstrøm fra finansieringsaktivitet	**-58.082**	**204.125**
A + B + C Netto endring likvider i perioden	**-57.145**	**8.071**
Likviditetsbeholdning 1.1	152.413	144.342
Likviditetsbeholdning 31.12	**95.268**	**152.413**
Likvidetsbeholdning spesifisert:		
Kontanter og fordringer på Sentralbanken	43.707	77.291
Fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsestid	51.561	75.122
Likviditetsbeholdning	**95.268**	**152.413**

Noter

INNHOLD

Generelle regnskapsprinsipper 26
Note 1 Risikostyring 29
Note 2 Kredittrisiko 30
Note 3 Kapitaldekning 34
Note 4 Likviditetsrisiko 36
Note 5 Renterisiko 37
Note 6 Markedsrisiko 37
Note 7 Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital 40
Note 8 Avgift til Bankenes Sikringsfond 40
Note 9 Provisjonsinntekter og provisjonskostnader 41
Note 10 Pensjon 41
Note 11 Lønns- og administrasjonskostnader 42
Note 12 Lån og ytelser 42
Note 13 Varige driftsmidler 43
Note 14 Andre driftskostnader 43
Note 15 Skatt 44
Note 16 Kontanter og innskudd i Norges Bank 44
Note 17 Overtatte eiendeler 44
Note 18 Eierandeler i datterselskaper 45
Note 19 Innskudd fra kunder og gjeld til kredittinstitusjoner 45
Note 20 Gjeld opptatt ved utstedelse av obligasjoner inklusiv ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner 46
Note 21 Spesifikasjon av annen gjeld 46
Note 22 Egenkapital 46
Note 23 Garantiansvar 47
Note 24 Egenkapitalbevis 48

GENERELLE REGNSKAPSPRINSIPPER

GENERELT

Bankens årsregnskap for 2016 er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven av 1998, forskrift om årsregnskap for banker samt god regnskapsskikk. Årsregnskapet gir et rettvisende bilde av bankens resultat og stilling. Alle beløp i resultatregnskap, balanse og noter er i hele tusen kroner dersom ikke annet er oppgitt.

Konsolidering

Klæbu Sparebank eier 100 % av datterselskapet Agdenes Fyr AS. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap siden datterselskapet ikke har betydning for å bedømme konsernets stilling og resultat. I tillegg driver datterselskapet virksomhet som er vesentlig forskjellig fra virksomheten i Klæbu Sparebank.

Bruk av estimater

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket resultatregnskapet og verdsettelse av eiendeler og gjeld, samt usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen under utarbeidelse av regnskapet i henhold til god regnskapsskikk.

Periodisering av renter, provisjoner og gebyrer

Renter, provisjoner og gebyrer føres i resultatregnskapet etter hvert som disse blir opptjent som inntekter eller påløper som kostnader. Foretatte beregninger viser at etableringsgebyrer ikke overstiger kostnadene som oppstår ved etablering av det enkelte utlån. De periodiseres derfor ikke over lånets løpetid.

Inntektsføring/kostnadsføring

Forskuddsbetalte inntekter ved slutten av året blir periodisert og ført som gjeld i balansen. Opptjente, ikke betalte inntekter ved slutten av året blir inntektsført og ført som eiendel i balansen. På engasjementer der det blir gjort nedskrivninger for tap, blir renteinntekter resultatført ved anvendelse av effektiv rentemetode. Aksjeutbytte blir inntektsført i det året de blir utbetalt. Realisert kursgevinst/-tap resultatføres ifølge FIFU-prinsippet. Det vil si at den enkelte handel for vedkommende verdipapir reskontroføres og resultatføres separat. Kjøp og salg av verdipapirer blir bokført på oppgjørstidspunktet.

Finansskatt

For 2016 er det avsatt finansskatt av feriepenger med kr. 89.961. Det innføres finansskatt på lønnsgrunnlaget fra 2017. Finansskatt på lønnsgrunnlaget beregnes i prosent med utgangspunkt i grunnlaget for arbeidsgiveravgift for de finansskattepliktige virksomhetene. Skattesatsen er 5 prosent. Banken er finansskattepliktig.

UTLÅN – BESKRIVELSER OG DEFINISJONER

Vurdering av utlån

Bankens utlån er vurdert til virkelig verdi på utbetalingstidspunktet. I etterfølgende perioder vurderes utlån til amortisert kost ved anvendelse av effektiv rentemetode. Amortisert kost er anskaffelseskost med fradrag for betalt avdrag på hovedstol samt eventuelle nedskrivninger for verdifall. Gebyr ved etablering av lån overstiger ikke kostnadene ved etablering av det enkelte utlån og inntektsføres løpende. Utlån vurdert til amortisert kost vil derfor være tilnærmet lik pålydende av lånene.
Boliglån overført til Eika Boligkreditt AS er ikke balanseført. Den vesentlige risiko er vurdert å være overført til Eika Boligkreditt AS, også for overførte lån som tidligere har vært på bankens balanse, og er derfor fraregnet.

Behandling av engasjementer som ikke er misligholdt

Banken foretar kvartalsvis vurdering av utlåns- og garantiporteføljen for både nærings- og personkunder. Dersom gjennomgangen viser at tap kan påregnes, bokføres tapet i bankens regnskap som individuell nedskrivning.

Behandling av misligholdte engasjementer

Ved mislighold vurderes kundens samlede engasjement. Låntakers tilbakebetalingsevne og sikkerheter avgjør om et tap må påregnes. Sikkerheten vurderes til antatt laveste realisasjonsverdi på beregningstidspunktet, med fradrag for salgskostnader. Dersom det foreligger objektive bevis på verdifall på bankens fordringer, føres dette som individuelle nedskrivninger.

Behandling av konstaterte tap
Ved mislighold over 90 dager, inntrådt konkurs, avvikling eller akkord, blir engasjementet vurdert med hensyn til sikkerhet og betalingsevne for å få oversikt over bankens risiko for tap. Ved objektive bevis på verdifall på engasjementet, behandles engasjementet normalt først som individuell nedskrivning. Engasjementet regnes som endelig tapt når konkurs eller akkord er stadfestet, tvangspant ikke har ført frem eller som følge av rettskraftig dom eller inngått avtale. Beregnet verdifall på engasjementet føres da som konstatert tap, eventuelle individuelle nedskrivninger føres til inntekt. Endelig konstaterte tap fjernes fra bankens låneportefølje og fra individuelle nedskrivninger måneden etter at alle sikkerheter er realisert og det er konstatert at kunden ikke er søkegod.

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer
Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer skal skje i den utstrekning tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet.

Behandling av nedskrivninger på grupper av utlån
Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert. Nedskrivningen er basert på objektive bevis for verdifall i bankens utlånsportefølje av lån som ikke er individuelt vurdert for nedskrivning. Det nye risikoklassifiseringssystemet er grunnlag for gruppenedskrivninger. Prosentvise tap i den enkelte risikoklasse er basert på historiske tap i Eika-bankene. Nedskrivninger foretas på person- og næringsengasjement som i overensstemmelse med Finanstilsynets forskrifter er identifisert som tapsutsatte. Andre forhold kan være verdifall på fast eiendom ved økte markedsrenter, svikt i betjeningsevne ved markert renteoppgang eller nedbemanning på større arbeidsplasser.

Behandling av individuelle nedskrivninger på utlån
Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån. Banken fordeler sine utlån på lån til personmarkedet og lån til bedriftsmarkedet.

Rapportering av misligholdte låneengasjement
Rapportering av misligholdte lån skal ifølge myndighetenes krav rapporteres slik: Hvis kunden har ett eller flere misligholdte lån eller overtrekk på innskuddskonto, rapporteres kundens hele låneengasjement.

OVERTATTE EIENDELER
Overtatte eiendeler beholdes inntil verdien kan realiseres ved salg. Eiendelene blir nedskrevet til antatt salgsverdi.
Banken har pr. 31.12.2016 ingen overtatte eiendeler.

FINANSIELLE INSTRUMENTER
Renteinstrumenter utenfor balansen
Resultatet av sikringsforretninger blir bokført parallelt med resultatet av den underliggende balanseposten som forretningen er inngått for. Inntekter og kostnader fra disse avtalene resultatføres netto. Banken har ingen renteinstrumenter utenfor balansen pr. 31.12.2016.

Verdipapirer
Bankens beholdning av verdipapirer deles i omløpsmidler og anleggsmidler. Verdipapirbeholdningen spesifiseres og verdivurderes ved utløpet av hver regnskapsperiode (månedlig).

Obligasjoner og sertifikater
Banken har obligasjoner definert som andre omløpsmidler, og er vurdert til den laveste verdi av anskaffelseskostnad og virkelig verdi. Obligasjonsbeholdningen er sammensatt i henhold til krav til avkastning og risiko og er en del av bankens likviditetsbuffer. For beregning av virkelig verdi benyttes priser notert i markedet. Når noterte priser ikke foreligger fastsettes verdien til kostpris. Det benyttes priser notert i markedet eller antatt salgspris. Bankens pengemarkedsfond oppfyller kravene til markedsbaserte finansielle omløpsmidler i årsregnskapsforskriften for bank, og måles til virkelig verdi.

Aksjer og grunnfondsbevis

Aksjer og grunnfondsbevis er klassifisert som omløps- eller anleggsmidler. Omløpsmidler vurderes til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Grunnlag for virkelig verdi for børsnoterte aksjer som er omløpsmidler, er børskurs på måletidspunktet. Grunnlag for virkelig verdi for ikke børsnoterte aksjer som er omløpsmidler eller anleggsmidler, er kostpris. Dersom virkelig verdi av aksjene klassifisert som anleggsmidler faller under anskaffelseskostnad, og verdifallet er vurdert ikke å være av forbigående karakter, nedskrives aksjene. Nedskrivningen reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er tilstede.

Investeringer i datterselskap

Investeringer i datterselskap vurderes etter kostmetoden. Kostmetoden medfører at aksjen balanseføres til kostpris. Utbytte fra datterselskap inntektsføres på det tidspunktet utbyttet er opptjent.

VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER

Varige driftsmidler

Faste eiendommer og andre varige driftsmidler blir ført i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte ordinære avskrivninger og eventuelle nedskrivninger.
Ordinære avskrivninger er basert på kostpris og avskrivningene er fordelt lineært over driftsmidlenes økonomiske levetid. Er virkelige verdi av et driftsmiddel vesentlig lavere enn den bokførte verdi, og verdinedgangen ikke kan forventes å være av forbigående karakter blir det foretatt nedskrivninger til virkelig verdi. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er tilstede.
Banken benytter følgende lineære avskrivningssatser:

Bygninger	30 år
Driftsmidler	3-10 år
Kunst	Avskrives ikke
Tomt	Avskrives ikke

Immaterielle eiendeler

Balanseførte immaterielle eiendeler kan gjelde anskaffelse av spesialtilpassede it-systemer og løsninger. Immaterielle eiendeler avskrives lineært over 5 år. Eiendelene nedskrives dersom verdien av forventede økonomiske fordeler er lavere enn balanseført verdi. Utgifter til å reetablere eller opprettholde den økonomiske verdien av it-systemer og løsninger kostnadsføres løpende.

PENSJONSFORPLIKTELSER OG PENSJONSKOSTNAD

Regnskapsføringen av pensjonskostnader følger Norsk Regnskapsstandard for pensjonskostnader. Banken har en innskuddsbasert pensjonsordning. Bankens avtaler tilfredsstiller krav i lov om OTP. Regnskapsmessig behandling av ny AFP-ordning vil likestilles med innskuddsordning og kostnadsføres med årets premieinnbetaling.

SKATT

Skatter kostnadsføres når de påløper og er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Netto utsatt skattefordel per 31.12.2016 er beregnet med 25 % på grunnlag av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller, som reverserer eller kan reversere i samme periode, er utlignet og nettoført. Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret og endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Eventuelle endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel vises som årets skattekostnad i resultatregnskapet sammen med betalbar skatt for inntektsåret. Utsatt skatt / utsatt skattefordel beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden.

OMREGNINGSREGLER FOR VALUTA

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen pr 31.12.16.

LANGSIKTIG GJELD

Obligasjonsgjeld blir oppført til opptakskost. Opptakskost er pålydende med tillegg av overkurs eller fradrag for underkurs. Over-/underkursen inntektsføres eller kostnadsføres lineært som en justering til løpende renter over lånets løpetid.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømmer fra operasjonell drift av banken er definert som løpende renter fra utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, netto inn- og utbetalinger fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, samt utbetalinger generert fra omkostninger knyttet til bankens ordinære virksomhet. Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner. I tillegg medtas kontantstrømmer knyttet til investeringer i driftsmidler og eiendommer. Finansieringsaktiviteter (funding) inneholder kontantstrømmer fra opptak og nedbetaling av obligasjonsgjeld og markedsinnlån.

NOTE 1 – RISIKOSTYRING

Organisering

Klæbu Sparebank sitt rammeverk for risikostyring og kontroll definerer risikovilje og prinsipper for styring av risiko og kapital som bygger på Basel III-regelverket. Banken er pålagt risikogjennomgang i henhold til kapitalkravsforskriften og internkontrollforskriften. Bankens resultatmål er en konkurransedyktig egenkapitalavkastning og resultatvekst. Risikostyringen skal bidra til at dette målet oppnås, både ved at forretningsmessige muligheter utnyttes, og at potensielt negative resultatutslag begrenses. Det er utviklet rutiner og instrukser i forbindelse med risikogjennomgangen som skal sikre at risikofaktorene håndteres på en tilfredsstillende måte. Det overvåkes periodisk at risikohåndteringen etterleves og fungerer som forutsatt. Figuren nedenfor viser hvilke risikostrategier bankens styre har vedtatt og forholdet mellom disse:

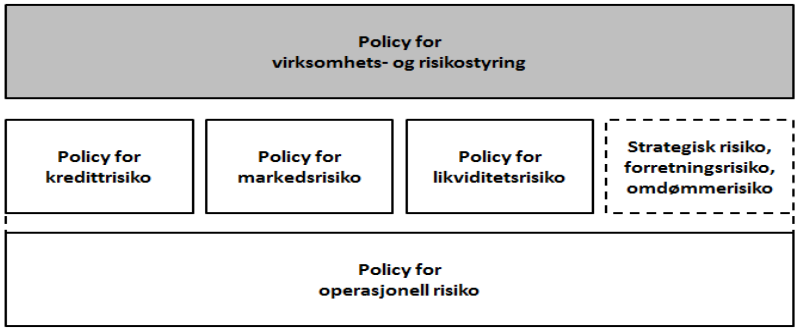

Banken er eksponert for følgende risikoer; kredittrisiko, likviditetsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko, i tillegg til bankens overordnede forretningsrisiko, strategisk- og omdømmerisiko. Risiko vurderes etter en skala med tre nivåer: lav, moderat og høy.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er omhandlet i note 2.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er omhandlet i note 4.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er omhandlet i note 6.

Operasjonell risiko

Bankens operasjonelle risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser, samt juridisk risiko. Denne type risiko og tapskilder ligger i den løpende driften av banken. Banken har utarbeidet policyer, rutinebeskrivelser, fullmaktstrukturer med videre som sammen med veldefinerte og klare ansvarsforhold er tiltak som reduserer den operasjonelle

risikoen. Det er videre tegnet hensiktsmessige forsikringsordninger, samt utarbeidet relevante beredskapsplaner for å håndtere krisesituasjoner.

Strategisk risiko

Strategisk risiko er risiko for tap eller sviktende inntjening på grunn av feilslåtte strategiske satsninger, herunder vekstambisjoner, inntreden i nye markeder og/eller oppkjøp.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risikoen for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og/eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger, endret kundeadferd og endret konkurransesituasjon.

Omdømmerisiko

Omdømmerisiko defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, eiere og myndigheter.

NOTE 2 – KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at kunder/motparter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor banken. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier, uoppgjorte handler, ubenyttede kreditter, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivater. Kredittrisiko avhenger av blant annet fordringens størrelse, tid for forfall, sannsynlighet for mislighold og eventuelle sikkerheters verdi. Kredittrisiko er bankens vesentligste risiko.

Som sikkerhet for bankens utlånsportefølje benyttes i hovedsak:

- pant i fast eiendom
- registrerbart løsøre, landbruksløsøre og driftstilbehør
- fordringer og varelager
- pant i bankinnskudd
- finansiell pant registrert i VPS, aksjer og obligasjoner
- kausjonister

Generelt kreves sikkerhet for alle typer lån, med unntak av lønnskontokreditt.

Kredittrisiko styres gjennom bankens kredittstrategi. Det er utarbeidede kreditthåndbøker med policyer og rutiner samt administrativ fullmaktsstruktur for styring av kredittrisiko, herunder klargjøring av krav til dokumentasjon og betjeningsevne for kunder som innvilges kreditt, samt krav til sikkerhet i engasjementene. Risiko i porteføljen blir kontinuerlig overvåket for å avdekke sannsynlighet for mislighold og for å kalkulere tap dersom mislighold inntreffer.

RISIKOKLASSIFISERING

Banken foretar risikoklassifisering av alle engasjementer som en integrert del av bankens kredittvurdering og saksgangsprosess. Banken benytter et risikoklassifiseringssystem for å overvåke kredittrisiko i bedrifts- og personmarkedsporteføljen. Systemet er basert på en modell som avdekker forventet sannsynlighet for mislighold og tap. Overvåking skjer med bakgrunn i engasjementsstørrelse, risikoklasse og evt. mislighold. I forbindelse med vurderingen av kvalitet samt migrasjon i bankens utlånsportefølje benyttes et risikoklassifiseringssystem basert på 10 friske risikoklasser og 2 klasser for hhv. misligholdte engasjement og tapsutsatte engasjement. Risikoklassifiseringssystem bidrar til at endringer (migrasjon) på kundenivå vil være synlig på et tidligst mulig tidspunkt. Dette vil også bidra til et bedre totalbilde av utviklingen av kvaliteten i bankens utlån. Modellen inneholder ikke vurderinger basert på sikkerhetsverdier og kundens risikoklasse er derfor en sammensetning av eksterne og interne data som gir kunden en sannsynlighetsvurdering av fremtidig mislighold (PD-verdi). Systemet bygger på en sammensetning av data for kundeadferd (behaviour-modell), samt en modell for innhenting av generisk score.

MAKS KREDITTEKSPONERING – POTENSIELL EKSPONERING PÅ UTLÅN

Maksimal kredittteksponering består av utlån til kunder, ubenyttede trekkrettigheter samt garantier. Banken benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjoner. Sikkerheter kan for eksempel være fysiske sikkerheter eller garantier. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret, og kan for eksempel være bygninger, boliger eller varelager. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Unntak fra dette gjelder i situasjoner hvor det er foretatt nedskrivninger.

2016	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.	Maks kredittteksp.
Lønnstakere o.l.	1.542.431	195.285	26.715	-	1.764.431
Utlandet	100.306	93	-	-	100.399
Næringssektor fordelt:					
Jordbruk, skogbruk, fiske	24.148	7.582	-	-	31.730
Industriproduksjon	17.542	2.045	2.281	-	21.869
Bygg og anlegg	77.227	9.188	5.348	-	91.763
Varehandel, hotell/restaurant	31.410	2.440	3.395	-	37.245
Transport, lagring	7.276	513	3.892	-	11.681
Finans, eiendom, tjenester	577.559	8.450	2.895	-	588.904
Sosial og privat tjenesteyting	43.167	304	516	2.672	41.314
Offentlig forvaltning	-	-	-	-	-
Sum	**2.421.065**	**225.901**	**45.042**	**2.672**	**2.689.336**

2015	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.	Maks kredittteksp.
Lønnstakere o.l.	1.352.749	176.252	37.126	-	1.566.126
Utlandet	-	-	-	-	-
Næringssektor fordelt:					
Jordbruk, skogbruk, fiske	26.344	6.223	-	-	32.568
Industriproduksjon	22.574	1.936	536	-	25.046
Bygg og anlegg	57.496	9.316	5.377	-	72.189
Varehandel, hotell/restaurant	29.162	3.645	2.845	-	35.652
Transport, lagring	19.527	3.201	5.744	-	28.472
Finans, eiendom, tjenester	508.359	31.147	748	-	540.255
Sosial og privat tjenesteyting	66.039	212	516	187	66.580
Offentlig forvaltning	-	-	-	-	-
Sum	**2.082.251**	**231.933**	**52.892**	**187**	**2.366.888**

RISIKOKLASSIFISERING

Personmarkedet

2016	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	1.355.912	192.155	26.715	-
Middels risiko, klasse 4-7	213.767	3.182	-	-
Høy risiko, klasse 8-10	73.039	42	-	-
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	6	-	-	-
Ikke klassifisert	14	-	-	-
Totalt	**1.642.738**	**195.378**	**26.715**	**-**

2015	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	1.146.014	171.830	36.972	-
Middels risiko, klasse 4-7	136.141	4.402	-	-
Høy risiko, klasse 8-10	68.137	13	-	-
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	2.393	-	-	-
Ikke klassifisert	62	8	154	-
Totalt	**1.352.748**	**176.252**	**37.126**	**-**

Bedriftsmarkedet

2016	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	81.232	8.590	692	-
Middels risiko, klasse 4-7	295.635	8.927	11.357	-
Høy risiko, klasse 8-10	373.833	8.585	4.900	-
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	21.781	182	1.287	2.672
Ikke klassifisert	5.846	4.239	91	-
Totalt	**778.328**	**30.523**	**18.327**	**2.672**

2015	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	80.201	29.441	609	-
Middels risiko, klasse 4-7	251.925	14.678	6.193	-
Høy risiko, klasse 8-10	384.518	3.797	5.318	-
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	10.333	183	1.315	187
Ikke klassifisert	2.525	7.581	2.330	-
Totalt	**729.503**	**55.680**	**15.766**	**187**

KONSENTRASJONSRISIKO. UTLÅN FORDELT PÅ SEKTOR OG GEOGRAFI

Dersom enkelte låntagere utgjør en betydelig andel av utlånsporteføljen vil dette medføre høy konsentrasjonsrisiko. Banken er ikke eksponert mot få, store næringskunder, med unntak av 9 større konsoliderte engasjementer (mer enn 10 % av ansvarlig kapital). Disse utlånene står for 18 prosent av bankens utlån.

En annen form for konsentrasjonsrisiko er høy eksponering mot enkelte sektorer. Innenfor bedriftsmarkedet er utlån til Næringseiendom den største bransjen. Utlån til næringseiendom er 24 prosent av bankens utlån.

For å sikre diversifisering er det gitt rammer for eksponering i bransjer og store engasjement.

	2016		2015	
Utlån fordelt på sektor	**Beløp**	**%**	**Beløp**	**%**
Jordbruk, skogbruk, fiske	24.148	1,0 %	26.344	1,3 %
Industriproduksjon	17.542	0,7 %	22.574	1,1 %
Bygg og anlegg	77.227	3,2 %	57.496	2,8 %
Varehandel, hotell/restaurant	31.410	1,3 %	29.162	1,4 %
Transport, lagring	7.276	0,3 %	19.527	0,9 %
Finans, eiendom, tjenester	577.559	23,9 %	508.359	24,5 %
Sosial og privat tjenesteyting	43.167	1,8 %	66.039	3,2 %
Offentlig forvaltning	-	0,0 %	-	0,0 %
Sum næring	**778.328**	**32,3 %**	**729.502**	**35,1 %**
Personkunder	1.642.737	68,1 %	1.352.749	65,2 %
Brutto utlån	**2.421.065**		**2.082.251**	
Individuelle nedskrivninger	-2.672	-0,1 %	-187	0,0 %
Gruppenedskrivninger	-6.406	-0,3 %	-6.092	-0,3 %
Netto utlån til kunder	**2.411.988**	**100,0 %**	**2.075.972**	**100,0 %**
Utlån formidlet via Eika Boligkreditt (EBK)	704.554		728.829	
Totale utlån inkl. porteføljen i EBK	**3.116.542**		**2.804.801**	

	2016		2015	
Utlån fordelt geografisk	**Beløp**	**%**	**Beløp**	**%**
Trondheim	1.352.998	55,9 %	1.190.784	57,2 %
Klæbu	773.349	31,9 %	635.826	30,5 %
Andre	294.718	12,2 %	255.640	12,3 %
Brutto utlån	**2.421.065**	**100,0 %**	**2.082.251**	**100,0 %**

ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVNE UTLÅN

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån 31.12.

2016	0 – 30 dg	31 – 90 dg	91 – 180 dg	180 - 360 dg	Over 360 dg	Sum forfalte utlån	Sikkerhet-stillelser for forfalte lån
Personmarked	41.188	17	4	-	3	41.212	67.839
Bedriftsmarked	20.148		-	-	-	20.148	57.809
Sum	**61.336**	**17**	**4**	**-**	**3**	**61.360**	**125.648**

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån 31.12.

2015	0 – 30 dg	31 – 90 dg	91 – 180 dg	180 - 360 dg	Over 360 dg	Sum forfalte utlån	Sikkerhet-stillelser for forfalte lån
Personmarked	10.708	-	10	-	-	10.718	10.900
Bedriftsmarked	38.561	-	-	-	-	38.561	41.090
Sum	**49.269**	**-**	**10**	**-**	**-**	**49.279**	**51.990**

MISLIGHOLD

	2016	2015	2014	2013	2012
Misligholdte lån i alt	6	10	7	556	1.563
Individuelle nedskrivninger	-	-	-	–230	-
Netto misligholdte lån i alt	**6**	**10**	**7**	**326**	**1.563**

Fordeling av misligholdte lån	2016	2015	2014
Personmarked	**6**	**10**	**7**
Næringssektor fordelt:			
Jordbruk, skogbruk, fiske	-	-	-
Industriproduksjon	-	-	-
Bygg og anlegg	-	-	-
Varehandel, hotell/restaurant	-	-	-
Transport, lagring	-	-	-
Finans, eiendom, tjenester	-	-	-
Sosial og privat tjenesteyting	-	-	-
Offentlig forvaltning	-	-	-
Misligholdte lån i alt	**6**	**10**	**7**

TAPSUTSATTE LÅN

	2016	2015	2014	2013	2012
Øvrige tapsutsatte lån i alt	5.446	252	4.310	8.382	9.686
Individuelle nedskrivninger	-2.485	-187	-1.914	–3.880	-4.940
Netto øvrige tapsutsatte lån i alt	**2.961**	**65**	**2.396**	**4.502**	**4.746**

Fordeling av øvrige tapsutsatte lån	2016	2015	2014
Personmarked	**-**	**-**	**-**
Næringssektor fordelt:			
Jordbruk, skogbruk, fiske	-	-	-
Industriproduksjon	-	-	-
Bygg og anlegg	259	252	3.998
Varehandel, hotell/restaurant	-	-	312
Transport, lagring	-	-	-
Finans, eiendom, tjenester	-	-	-
Sosial og privat tjenesteyting	5.187	-	-
Offentlig forvaltning	-	-	-
Tapsutsatte lån i alt	**5.446**	**252**	**4.310**

TAP OG NEDSKRIVINGER

Individuelle nedskrivninger på utlån	2016	2015
Individuelle nedskrivninger 01.01.	187	2.097
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er		
foretatt individuell nedskrivning	-	-
Økte individuelle nedskrivninger i perioden	-	-
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	2.485	-
Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-	-1.910
Individuelle nedskrivninger 31.12.	**2.672**	**187**

Individuelle nedskrivninger på utlån - fordelt på person/næring	2016	2015
Personmarked	**-**	**-**
Næringssektor fordelt:		
Jordbruk, skogbruk, fiske	-	-
Industriproduksjon	-	-
Bygg og anlegg	-	-
Varehandel, hotell/restaurant	-	-
Transport, lagring	-	-
Finans, eiendom, tjenester	-	-
Sosial og privat tjenesteyting	2.672	187
Offentlig forvaltning	-	-
Individuelle nedskrivninger på utlån i alt	**2.672**	**187**

Nedskrivninger på grupper av utlån	2016	2015
Nedskrivninger på grupper av utlån 01.01.	6.092	5.907
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	314	185
Nedskrivninger på grupper av utlån 31.12.	**6.406**	**6.092**

Tapskostnader utlån/garantier	2016	2015
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	2.485	-1.910
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på garantier	-	-
Periodens endring i gruppeavsetninger	314	185
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er	-	-
foretatt individuelle nedskrivninger	-	581
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er	-	-
foretatt individuelle nedskrivninger	149	6
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-323	-
Periodens tapskostnader	**2.625**	**-1.138**

NOTE 3 - KAPITALDEKNING

Den ansvarlige kapitalen består av ren kjernekapital, annen kjernekapital (hybridkapital) og tilleggskapital (ansvarlig lånekapital). Kravet til kapitaldekning er at den ansvarlige kapital skal minst utgjøre 8 prosent av et nærmere definert beregningsgrunnlag. I tillegg må banken møte bufferkrav slik at minstekravene til ren kjernekapitaldekning nå er 11,5 prosent og til kapitaldekning 15,0 prosent.

Bokført verdi av eiendelspostene og omregnet verdi av poster utenom balansen tilordnes en eksponeringskategori og gis en risikovekt etter den antatte kredittrisiko de representerer:

- Fordringer på og fordringer garantert av staten har en risikovekt på 0 prosent.
- Fordringer på kredittforetak som har utstedt obligasjoner med fortrinnsrett har en risikovekt på 10 prosent.
- Fordringer på og fordringer garantert av finansinstitusjoner har en risikovekt på 20 eller 50 prosent avhengig av offentlig rating.
- Saks- og tapsgaranti knyttet til Eika Boligkreditt AS er klassifisert som pantesikkerhet i bolig med 35 prosent risikovekt og 100 prosent konverteringsfaktor.
- Eiendelsposter med risikovekt 35 prosent er lån med pantesikkerhet i bolig innenfor 80 prosent av forsvarlig verdigrunnlag.
- Øvrige eiendeler utover kontanter (0 prosent risikovekt) har risikovekt på 100 prosent.

Kapitaldekning

	2016	2015
Innbetalt aksjekapital/egenkapital/beviskapital	30.000	30.000
Overkursfond	-	-
Sparebankens fond	243.765	229.812
Gavefond	4.595	4.595
Utjevningsfond	312	312
Sum egenkapital	**278.671**	**264.718**
Fradrag for overfinansiert pensjonsforpliktelse	-1.357	-2.330
Fradrag for immaterielle eiendeler	-	-
Utsatt skatt	-	-
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-19.344	-10.200
Sum ren kjernekapital	**257.971**	**252.188**
Fondsobligasjoner	30.224	29.820
Fradrag for overgangsregler for fondsobligasjoner	-	-
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-6.448	-8.137
Sum kjernekapital	**281.747**	**273.871**
Ansvarlig lånekapital	20.218	20.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-7.818	-7.650
Sum tilleggskapital	**12.400**	**12.350**
Netto ansvarlig kapital	**294.147**	**286.221**

	2016	2015
Eksponeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)		
Stater		
Lokal regional myndighet	18.883	10.251
Offentlig eide foretak	-	-
Institusjoner	20.916	18.776
Foretak	183.342	180.705
Massemarked	-	-
Pantsikkerhet eiendom	1.093.370	948.183
Forfalte engasjementer	9	14
Obligasjoner med fortrinnsrett	9.054	9.502
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	10.312	15.024
Andeler i verdipapirfond	16.018	-
Egenkapitalposisjoner	37.313	34.307
Øvrige engasjementer	76.725	88.702
CVA-tillegg	476	-
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	**1.466.418**	**1.305.464**
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	121.291	116.222
Sum beregningsgrunnlag	**1.587.709**	**1.421.686**
Kapitaldekning i %	**18,53 %**	**20,13 %**
Kjernekapitaldekning	**17,75 %**	**19,26 %**
Ren kjernekapitaldekning i %	**16,25 %**	**17,74 %**

NOTE 4 – LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke klarer å innfri sine forpliktelser ved forfall uten at det oppstår store kostnader i form av dyr refinansiering eller behov for realisering av eiendeler. Bankens eksponering for likviditetsrisiko er hovedsakelig knyttet til finansiering i kapitalmarkedet og tap av innskudd.

Styring av likviditetsrisiko skjer gjennom fastsettelse av rammer for finansieringsstruktur, krav til spredning på instrumenter, markeder og løpetider, samt etablering av beredskapsfasiliteter.

Banken har i praksis ansvaret for en betydelig likviditetsrisiko og forsøker bevisst å redusere likviditetsrisikoen på kort og lang sikt. Markedsverdi på bankens deponerte likvide verdipapirer er 102 millioner kroner i Norges Bank. Låneverdi for bankens deponerte verdipapirer i Norges Bank er 97 millioner kroner.

Trekkrettigheter og obligasjons-/sertifikatlån i finansmarkedet er nødvendige kapitalkilder for å fylle likviditetsgapet mellom utlån og normale kundeinnskudd. Det er også avtalt trekkrettighet med DNB ASA.

Banken tilstreber en innskuddsdekning på minimum 75 %. Innskuddsdekningen utgjør ved årets utgang 86 %. I likviditetspolicyen er det etablert rammer for bl.a. LCR, innskuddsdekning, fundingforfall m.m. Enkelte rammer som for eksempel LCR og innskuddsdekning blir rapportert til styret hver måned, mens andre rammer blir rapportert til styret hvert kvartal.

Banken har også en egen modell for stresstesting av likviditet. Denne modellen tar for seg tre scenarier hvor banken estimerer hvordan likviditetsbehovet blir frem i tid.

Banken hadde LCR på 132 prosent per 31.12.2016. Lovkravet var 80 prosent.

Likviditetsindikator 1 (over 1 år) var 111,0 pr. 31.12.2016, mens likviditetsindikator 2 (over 1 måned) var 116,7 på samme tidspunkt.

Restløpetid for hovedpostene i balansen

I tabellen nedenfor er kasse-/driftskreditt tatt med under kolonne 3-12 mnd.

EIENDELER

	< 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	U.løpetid	Sum
Kont./fordr.sentralbanker	-	-	-	-	-	43.707	43.707
Utl./fordr. til kredittinst.	-	-	-	-	-	51.561	51.561
Utlån til kunder	543.108	48.282	111.143	389.888	1.319.567	-	2.411.988
Obligasjoner/sertifik.	5.007	22.492	64.988	161.444	-	-	253.931
Aksjer	-	-	-	-	-	147.016	147.016
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	21.972	21.972
Sum eiendeler	**548.115**	**70.774**	**176.131**	**551.332**	**1.319.567**	**264.255**	**2.930.174**

GJELD OG EGENKAPITAL

	< 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	U.løpetid	Sum
Gjeld til kredittinst.	-	-	-	-	-	1.494	1.494
Innskudd fra kunder	-	-	-	-	-	2.090.206	2.090.206
Obligasjonsgjeld	-	90.000	50.000	345.302	-	-	485.302
Fondsobligasjoner	-	-	-	-	30.224	-	30.224
Ansvarlig lån	-	-	-	-	20.218	-	20.218
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	24.060	24.060
Egenkapital	-	-	-	-	-	278.671	278.671
Sum gjeld og egenkapital	**-**	**90.000**	**50.000**	**345.302**	**50.442**	**2.394.431**	**2.930.174**

NOTE 5 - RENTERISIKO

Renterisiko oppstår som følge av at bankens utlåns- og innlånsvirksomhet ikke har sammenfallende rentebinding. Dette betyr at når markedsrenten endrer seg, kan banken først foreta renteendringer på sine balanseposter med utgangspunkt i regelverk og avtaler. En endring i markedsrenten vil derfor bety økning eller reduksjon av netto renteinntekter i resultatregnskapet.

Klæbu Sparebanks maksimale ramme for renterisiko er fastsatt til 2 million kroner. Ved årets slutt utgjorde bankens renterisiko 0,8 millioner kroner. Bankens renterisiko vurderes samlet som lav, og er godt innenfor fastsatte rammer.

Tid fram til renteregulering for bankens eiendeler og forpliktelser fremgår av tabellen nedenfor.

Renteendringstidspunkt for eiendels- og gjeldsposter
EIENDELER

	< 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	U.binding	Sum
Kont./fordr.sentralbanker	-	-	-	-	-	43.707	43.707
Utl./fordr. til kredittinst.	-	-	-	-	-	51.561	51.561
Utlån til kunder	-	2.377.744	12.709	-	21.535	-	2.411.988
Obligasjoner/sertifik.	37.045	180.950	14.990	20.946		-	253.931
Aksjer	-	-	-	-	-	147.016	147.016
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	21.972	21.972
Sum eiendeler	**37.045**	**2.558.694**	**27.699**	**20.946**	**21.535**	**264.255**	**2.930.173**

GJELD OG EGENKAPITAL

	< 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	U.binding	Sum
Gjeld til kredittinst.	-	-	-	-	-	1.494	1.494
Innskudd fra kunder	-	2.090.206	-	-	-	-	2.090.206
Obligasjonsgjeld	-	485.302	-	-	-	-	485.302
Fondsobligasjoner	-	30.224	-	-	-	-	30.224
Ansvarlig lån	-	20.218	-	-	-	-	20.218
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	24.060	24.060
Egenkapital	-	-	-	-	-	278.671	278.671
Sum gjeld og egenkapital	**-**	**2.625.950**	**-**	**-**	**-**	**304.225**	**2.930.174**

NOTE 6 - MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risikoen for tap og gevinst forårsaket av endringer i markedsparametere som rente, valutakurser, aksje- eller råvarepriser. Markedsrisiko som banken står overfor er hovedsakelig renterisiko og inkluderer potensielle svingninger i verdien av fastrenteinstrumenter eller finansielle instrumenter knyttet til en markedsbenchmark (NIBOR flytende pengemarkedsrente) som følge av endringer i markedsrenter, og i fremtidige kontantstrømmer for finansielle instrumenter til flytende rente. Prisrisiko kommer av endringer i markedspriser, enten forårsaket spesifikke faktorer knyttet til et individuelt finansielt instrument eller utsteder, eller faktorer som påvirker alle instrumenter handlet i et marked. Bankens samlede markedsrisiko vurderes basert på stresscenarier utarbeidet i tråd med anbefalinger fra Finanstilsynet og Baselkomiteen.

Banken benytter finansielle derivater i form av rentebytteavtaler (renteswapper) som sikringsinstrument. Formålet med bruk av rentebytteavtaler er å sikre fremtidige rentevilkår.

Strategiske plasseringer i anleggsaksjer er ikke en del av prisrisikoen på aksjer, men inngår i strategisk risiko og eierrisiko. Banken har ikke ansvarlig lån i andre foretak. Banken har ingen vesentlig valutaeksponering per 31.12.2016.

Banken er også eksponert for renterisiko knyttet til tap av rentenetto. Ulik rentebinding og referanserenter på utlån og innlån gir utslag på rentenetto i banken. Renterisiko reduseres ved at innlån og utlån i høy grad tilpasses samme rentebetingelser.

Banken har 38,2 millioner kroner i fastrenteutlån med vektet gjennomsnittlig rentebindingstid på 4,7 år. Fastrenteutlån utgjør 1,6 prosent av utlånsmassen. For å nøytralisere deler av renterisikoen som er knyttet til fastrenteutlån har banken rentebytteavtaler for 30,0 millioner kroner.

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

Banken skal ha en moderat risikotoleranse. Instrumentene skal først og fremst sikre at banken har en tilfredsstillende likviditetsbeholdning av lett omsettelige verdipapirer (LCR-kvalitet). Banken ønsker i noen grad å ta markedsrisiko for å øke avkastningen ut over det som følger av denne likviditetsforvaltningen. Det er etablert interne retningslinjer for investeringer i sertifikater og obligasjoner, og i forhold til disse skal det vektlegges god spredning på utstedere, og det er bestemt maksimum eksponering pr. utsteder. Alle obligasjonene er regulert i forhold til 3 mnd. NIBOR, og følgelig blir renterisikoen lav.

	Nominell verdi	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Markeds-verdi
Utsteds av det offentlige				
Lokale og regionale myndigheter				
Børsnoterte	16.000	16.056	16.051	16.055
Ikke børsnoterte	57.000	56.889	56.886	56.938
Sum utstedt av det offentlige	**73.000**	**72.945**	**72.937**	**72.993**
Utstedt av andre				
Institusjoner				
Børsnoterte	-	-	-	-
Ikke børsnoterte	90.500	91.025	90.635	90.852
Obligasjoner med fortrinnsrett				
Børsnoterte	75.000	75.698	75.296	75.345
Ikke børsnoterte	15.000	15.140	15.062	15.075
Sum utstedt av andre	**180.500**	**181.863**	**180.993**	**181.272**
Sum sertifikater og obligasjoner	**253.500**	**254.808**	**253.931**	**254.265**

Avkastningen på obligasjonsporteføljen i 2016 var 2,09 prosent og fremkommer som avkastning i 2016 fordelt på årets gjennomsnittlige beholdning.

AKSJER

Omløp	Org.nr	Navn	Antall aksjer	Anskaffelses-kost	Bokført verdi	Markeds-verdi
Ikke børsnotert						
	937.894.805	Kvinesdal Sparebank	8.472	847	771	771
	937.896.581	Hjelmeland Sparebank	11.200	1.232	1.112	1.112
Sum ikke børsnotert				**2.079**	**1.883**	**1.883**
Sum omløpsaksjer				**2.079**	**1.883**	**1.883**

Anlegg			Antall aksjer	Anskaffelses-kost	Bokført verdi	Markeds-verdi
Ikke børsnotert						
	979.319.568	Eika Gruppen AS	128.687	5.988	5.988	17.373
		SDC AF 1993 H. A	2.659	1.187	1.187	1.206
	986.918.930	Kredittforeningen for Sparebanker	920	948	948	948
	988.701.300	Aberdeen Eiendom	103.011	1.087	145	1.100
	885.621.252	Eika Boligkreditt	10.430.696	44.026	44.026	45.541
	916.148.690	Spama AS	50	5	5	5
	979.391.285	Eiendomskreditt	23.514	2.405	2.405	2.370
	987.069.988	Sørborgen Kunstg	330	33	33	33
	986.203.672	Agdenes Fyr AS	79.100	8.012	6.912	6.912
	936.600.565	Conoptica AS	1.488	112	112	112
	988.106.836	Klæbu Næringshag	250	25	25	25
		Visa-C	332	149	149	149
		Visa-A	142	64	64	96
	990.029.032	North Bridge Pro	8.083	351	351	351
	913.851.080	BANKID Norge AS	65	103	103	103
	891.052.642	German Porperty AS	97.375	965	965	965
	992.073.861	North Bridge	8.083	391	323	323
	913.124.790	Trondheim Aktiv Eiendomsmegling	100	1.000	1.000	1.000
	813.300.532	Trøndelag Eiendom	15.000	300	300	300
Sum ikke børsnoterte				**67.150**	**65.041**	**78.912**
Sum anleggsaksjer				**67.150**	**65.041**	**78.912**

Rente og aksjefond			Antall aksjer	Anskaffelses-kost	Bokført verdi	Markeds-verdi
Børsnotert						
	983.900.232	Pluss Likviditet II	39.279	40.035	40.035	40.112
	975.973.301	Pluss Likviditet	39.728	40.000	40.057	40.057
Sum børsnotert				**80.035**	**80.092**	**80.169**
Sum rente og aksjefond				**80.035**	**80.092**	**80.169**
Sum verdipapirer med variabel avkastning				**149.265**	**147.016**	**160.964**

Endringer i 2016	Anleggsaksjer
Inngående balanse	54.936
Tilgang 2016	10.298
Avgang 2016	-215
Nedskriving	22
Utgående balanse	**65.041**

NETTO GEVINST/-TAP PÅ VALUTA OG VERDIPAPIRER SOM ER OMLØPSMIDLER

Netto gevinst/-tap på valuta og verdipapirer	2016	2015
Netto gevinst/-tap obligasjoner	921	-1.923
Netto gevinst/-tap aksjer og andeler	-162	206
Kurstap-/gevinst+ fra finansielle derivater og valuta	277	331
Sum netto gevinst/-tap på valuta og verdipapirer	**1.036**	**-1.387**

FINANSIELLE DERIVATER

Beløp på kontrakt tilsvarer det referansebeløp (hovedstol) som er avtalt i bytteavtalen, og som er grunnlag for beregning av rente og avkastning. Rentebytteavtalen medfører en avtale om bytte av rentebetingelser for et avtalt beløp over en avtalt periode. Det foreligger ingen avtaler om motregning av rentebytteavtaler.

Rentebytteavtaler utenom balansen	Løpetid	Nominelt beløp	Markeds-verdi
Sikringsportefølje/Instrument		31.12.2016	31.12.2016
Renteswap avtaler for sikring av utlån til kunder	2007-2017	15.000	-315.571
Renteswap avtaler for sikring av utlån til kunder *	2016-2026	15.000	-788.318
Samlet portefølje		**30.000**	**-1.103.889**

* Renteswapavtalen er en del av syndikatavtale i et kundeforhold. Klæbu Sparebank er syndikatleder.
Beløpet viser Klæbu Sparebank sin andel av syndikatbeløpet.

NOTE 7 - RENTER OG LIGNENDE KOSTNADER PÅ ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

	2016	2015
Ansvarlig lånekapital	685	-
Fondsobligasjoner	1.625	2.474
Sum renter ol. kostnader på ansvarlig lånakapital	**2.310**	**2.474**

Betingelsene til den ansvarlige kapitalen per 31.12.16 er spesifisert i note 20.

NOTE 8 - AVGIFT TIL BANKENES SIKRINGSFOND

Lov om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner pålegger alle banker å være medlem av Bankenes sikringsfond. Fondet plikter å dekke tap inntil 2 millioner kroner som en innskyter har på innskudd i en bank. Med innskudd menes enhver kreditsaldo i banken i henhold til konto som lyder på navn, samt forpliktelser etter innskuddsbevis til navngitt person.

Innbetaling til Bankenes sikringsfond er beregnet på bakgrunn av et gjennomsnitt av innskudd og beregningsgrunnlaget for kapitaldekning ved utløpet av tredje og fjerde kvartal i kalenderåret før innbetalingsåret og første og andre kvartal i innbetalingsåret. I tillegg benyttes kjernekapitaldekning ved foregående årsskifte.

	2016	2015
Avgift til Sikringsfondet	1.208	1.138
Andre rentekostnader	-	-
Sum andre rentekostnader	**1.208**	**1.138**

NOTE 9 – PROVISJONSINNTEKTER OG PROVISJONSKOSTNADER

Provisjonsinntekter	2016	2015
Garantiprovisjon	397	389
Formidlingsprovisjon	685	773
Betalingsformidling	5.364	5.307
Verdipapirforvaltning og -omsetning	1.344	1.522
Provisjon Eika Boligkreditt	2.968	4.421
Provisjon ved salg av forsikringstjenester	4.255	4.119
Andre provisjons- og gebyrinntekter	1.011	966
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	**16.024**	**17.497**

Provisjonskostnader	2016	2015
Transaksjonsavgifter og lignende	1.940	1.834
Betalingsformidling, interbankgebyrer	119	131
Andre provisjonskostnader	264	204
Sum provisjonskostnader og kostnader fra banktjenester	**2.323**	**2.169**

NOTE 10 – PENSJON

Per 01.12.14 endret banken pensjonsordning til innskuddsbasert pensjon. Samtlige av bankens ansatte er på ny ordning, med unntak av en langtidssykemeldt som er på den ytelsesbaserte pensjonsordningen. I 2016 har det vært 1 person på AFP.

Avtalefestet førtidspensjonsordning som dekkes over drift (usikrede ytelser)

Forpliktelser knyttet til avtalefestet førtidspensjonsordning (AFP) er en usikret ytelse. Ordningen innebærer at ansatte kan gå av med førtidspensjon fra fylte 62 år. Banken skal dekke hele pensjonen frem til pensjonisten fyller 64 år. Deretter gis det et statlig tilskudd som utgjør 40 prosent av folketrygddelen av pensjonen. Basert på historikk og intern kartlegging, har banken vurdert uttakshyppigheten av AFP til mellom 0 og 8 prosent.

Banken deltar også i en AFP-ordningen som er en ytelsesbasert flerforetaksordning. Siden det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon for måling av ordningen og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering av de enkelte komponentene mellom de deltakende foretak i ordningen, innregnes ordningen som innskuddsordning, dvs ingen balanseført forpliktelse.

	2016	2015
Kollektiv pensjonsordning (sikret ordning)	**2016**	**2015**
Virkelig verdi premie- og reservefond	1.809	3.192
Periodens netto pensjonskostnad / (inntekt)	**1.809**	**3.192**
Netto beløp i regnskapsført i balanseregnskapet inkl. arbeidsgiveravgift (AGA)	**2016**	**2015**
Nåverdien av påløpte pensjonsforpliktelser	160	160
Arbeidsgiveravgift	23	23
Netto pensjonsforpliktelse	**-183**	**-183**
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-189	-189
Netto balanseført pensjonsforpliktelse inkl. aga	**-372**	**-372**
Totale pensjonsmidler i balansen	**1.437**	**2.820**
Resultatført planendringseffekt/overgang til innskudd etc.	-	-1.618
Egenandel AFP	286	289
Innskuddsbasert ordning	1.382	1.576
Sum pensjonskostnader	**1.668**	**247**

NOTE 11 – LØNNS- OG ADMINISTRASJONKOSTNADER

	2016	2015
Lønn til ansatte	16.837	17.070
Honorar til styre og tillitsmenn	569	377
Pensjoner	1.668	247
Arbeidsgiveravgift	2.610	2.615
Kurs, velferd, øvrige personalutgifter	512	466
EDB-kostnader	5.578	4.649
Markedsføring	1.616	1.758
Reiser, opplæring etc	735	990
Rekvisita	242	485
Honorarer eksterne tjenester	5.020	4.978
Telefon, porto	413	729
Sum Lønn og generelle administrasjonskostnader	**35.800**	**34.364**
Antall ansatte pr 31.12.		
Antall årsverk pr 31.12.	24,6	24,0
Gjennomsnittlig antall årsverk i året	24,3	23,6

NOTE 12 – LÅN OG YTELSER

	Lønn og honorarer	Pensjons-ordning	Annen godt-gjørelse	Sum	Lån
Ledende ansatte					
Bjørn Riise, banksjef	1.332	171	35	1.538	1.779
Bård Einar Brenne, kredittsjef	1.083	183	25	1.291	4.964
Mariann Krogstad Bjørgen, leder forretningsstøtte	75	10	1	86	-
Torleif Lia, controller/risk manager	919	114	30	1.063	1.368
Sum ledende ansatte	**3.409**	**478**	**91**	**3.978**	**8.111**
Styre					
Bente Haugrønning, styrets leder	97	-	-	-	3.494
Leif Lihaug, styrets nestleder	52	-	-	-	2.184
Øvrige styremedlemmer	211	-	-	-	6.051
Samlede ytelser og lån til styret	**360**	**-**	**-**	**-**	**11.729**
Forstanderskap					
Medlemmer og varamedlemmer	104	-	-	-	28.582
Samlede ytelser og lån til forstanderskapet	**104**	**-**	**-**	**-**	**28.582**

Det er ikke avtalt sluttvederlag for banksjef, ledende ansatte eller medlemmer av styret. Det er ikke utbetalt bonus til banksjef eller medlemmer av styret. Det foreligger ingen avtale om bonusutbetaling. Banksjefen inngår i den innskuddsbaserte pensjonsordningen.

Ansatte og banksjef kan som en del av ansettelsesavtalen få lån på gunstige vilkår gitt etter særskilte regler vedtatt av styret, og ytes til subsidiert rente. Denne fordelen er skattepliktig, ut fra normalrentesats som fastsettes av skattemyndighetene. I bankens inntekter er kun tatt inn de faktiske inntekter. Ut fra retningslinjene subsidierer banken utlån til sine ansatte, som i 2016 utgjorde 359.049 kroner. Beregningen tar utgangspunkt i differansen mellom normalrentesats og ansattes rentevilkår.

Lån / kreditter til styrets medlemmer og medlemmer av kontrollkomiteen og forstanderskapet er gitt på ordinære kundevilkår. Det er ikke stilt garantier for tillits- og tjenestemenn.

NOTE 13 – VARIGE DRIFTSMIDLER

	Bygninger	Driftsmidler	Kunst	Tomt	Sum
Kostpris 01.01.2016	24.698	16.380	1.293	374	42.745
Tilgang	1.185	386	-	-	1.571
Avgang					-
Kostpris 31.12.2016	**25.883**	**16.766**	**1.293**	**374**	**44.316**
Akkumulerte avskrivinger 01.01.2016	15.935	15.201	-	-	31.136
Tilbakeførte avskrivninger på utrangerte driftsmidler	-	-	-	-	-
Ordinære avskrivinger	1.083	329	-	-	1.412
Akkumulerte avskrivinger 31.12.2016	17.018	15.530	-	-	32.548
Bokført verdi 31.12.2016	**8.865**	**1.236**	**1.293**	**374**	**11.766**

Fast eiendom	Eiendomstype	Areal m²	Herav utleid areale m²	Balanseført verdi 31.12
	Kontorlokale	2.058	660	8.865
Sum				**8.865**

Leie av kontorlokale	Eiendomstype	Utløper	Leid areal	Leiekostnad
	Kontorlokale	30.10.2016	287	926
	Kontorlokale (ny)	30.09.2026	391	127
Sum				**1.053**

NOTE 14 – ANDRE DRIFTSKOSTNADER

	2016	2015
Andre driftskostnader		
Driftskostnader fast eiendom	1.066	1.272
Honorar ekstern revisor	409	662
Leie av lokaler	1.280	1.149
Andre kostnader leide lokaler	276	92
Maskiner, inventar og transportmidler	132	159
Eksterne tjenester	17	53
Forsikringer	333	525
Andre driftskostnader	6.749	6.290
Sum andre driftskostnader	**10.264**	**10.202**

Spesifikasjon av revisjonshonorar:		
Lovpålagt revisjon	253	452
Attestasjon	64	-
Andre tjenester utenfor revisjon	93	79
Sum revisjonshonorar inkl. mva	**410**	**531**

NOTE 15 – SKATT

Skattekostnaden består av:

- Betalbar skatt: 25 prosent av skattepliktig inntekt samt 0,15 prosent formueskatt
- Utsatt skatt/utsatt skattefordel: Knyttes til periodisering av skatt på inntekts- og kostnadsposter hvor den regnskapsmessige periodiseringen avviker fra den skattemessige

Andre skattebegrep:

- Resultatforskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige resultat deles i:
- Permanente forskjeller: Ikke fradragsberettigede kostnader, skattefrie inntekter
- Midlertidige forskjeller: Forskjeller mellom regnskap og skattemessige periodiseringer som skal reverseres i senere perioder fordi det er det samme beløp som samlet skal komme til fradrag eller som skal inntektsføres over tid.

	2016	2015
Beregning av betalbar skatt		
Resultat før skattekostnad	20.498	17.600
Permanente forskjeller	-4.028	-4.493
Endring midlertidige forskjeller	752	4.791
Skattepliktig inntekt, grunnlag betalbar skatt	**17.221**	**17.898**
Betalbar skatt på årets resultat, 25 %	**4.306**	**4.833**

Skattekostnad	2016	2015
Betalbar inntektsskatt for året	4.306	4.833
Endring utsatt skatt	-188	-1.143
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	60	-130
Formuesskatt	448	358
Endring i utsatt skatt ført mot EK	-	554
Sum skattekostnad	**4.626**	**4.472**

Betalbar skatt fremkommer som følger:		
Formuesskatt	448	358
Inntektsskatt	4.306	4.833
Sum betalbar skatt	**4.754**	**5.191**

Oversikt over midlertidige forskjeller	Endring	2016	2015
Varige driftsmidler	-554	-8.809	-8.255
Over- / underfinansiert pensjonsforpliktelse	-1.382	1.438	2.820
Gevinst og tapskonto	26	-106	-132
Obligasjoner og andre verdipapirer	-2.799	-821	-1.978
Grunnlag utsatt skatt+/utsatt skattefordel-	**753**	**-8.298**	**-7.545**
Bokført utsatt skattefordel (-) /utsatt skatt (+)		**2.075**	**1.887**
Endring i skattesats			
Sum bokført utsatt skattefordel		**2.075**	**1.887**

Avstemming fra nominell til faktisk skattesats	2016
25% skatt av resultat før skatt	5.124
25% skatt av permanente forskjeller	-1.007
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	60
Formuesskatt	448
Skattekostnad i henhold til resultatregnskap	**4.626**

NOTE 16 – KONTANTER OG INNSKUDD I NORGES BANK

	2016	2015
Kontanter i norske kroner	15.730	19.706
Kontanter i utenlandske valutasorter	810	524
Innskudd i Norges Bank	27.167	57.061
Sum kontanter og fordringer på sentralbanker	**43.707**	**77.291**

NOTE 17 – OVERTATTE EIENDELER

Banken har ingen overtatte eiendeler pr. 31.12.2016, heller ikke pr. 31.12.2015.

NOTE 18 – EIERANDELER I DATTERSELSKAPER

Selskapets navn	Kontor-kommune	Selskaps-kapital	Antall aksjer	Eier/stemme andel	Total EK 2016	Resultat 2016	Bokført Verdi
Agdenes Fyr AS	Klæbu	200.000	2.000	100 %	1.332	-477	6.912

Banken har avgitt lån til Agdenes Fyr AS. Pr 31.12.2016 er lånet på 8,99 millioner kroner.

Det er ikke utarbeidet konsernregnskap siden datterselskapet ikke har betydning for å bedømme konsernets stilling og resultat. I tillegg driver datterselskapet virksomhet som er vesentlig forskjellig fra virksomheten i Klæbu Sparebank.

NOTE 19 – INNSKUDD FRA KUNDER OG GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

	2016		2015	
Innskudd fra kunder	**Beløp**	%	**Beløp**	%
Lønnstakere og lignende	1.281.354	61,3 %	1.085.906	66,2 %
Utlandet	-	0,0 %	-	0,0 %
Næringssektor fordelt:				
Jordbruk, skogbruk, fiske	37.786	1,8 %	36.312	2,2 %
Industriproduksjon	26.610	1,3 %	18.314	1,1 %
Bygg og anlegg	56.750	2,7 %	61.574	3,8 %
Varehandel, hotell/restaurant	33.249	1,6 %	24.991	1,5 %
Transport, lagring	42.166	2,0 %	30.226	1,8 %
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	410.574	19,6 %	209.474	12,8 %
Sosial og privat tjenesteyting	176.212	8,4 %	173.828	10,6 %
Offentlig forvaltning	25.505	1,2 %	133	0,0 %
Sum innskudd	**2.090.207**	**100,00 %**	**1.640.759**	**100,00 %**

	2016		2015	
Innskudd	**Beløp**	%	**Beløp**	%
Trondheim	1.032.029	49,4 %	825.909	50,3 %
Klæbu	703.701	33,7 %	651.734	39,7 %
Andre	354.477	17,0 %	163.116	9,9 %
Sum innskudd	**2.090.207**	**100,00 %**	**1.640.759**	**100,00 %**

GJELD OG GJENNOMSNITTLIG RENTE

	2016		2015	
Gjeld og gjennomsnittlig rente 31.12.	**Beløp**	%	**Beløp**	%
Gjeld til kredittinstitusjoner				
Uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	1.494		277	
Med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	-		-	
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	**1.494**	**0,02 %**	**277**	**1,00 %**
Innskudd fra og gjeld til kunder				
Uten avtalt løpetid	1.295.751		1.207.746	
Med avtalt løpetid	794.455		433.013	
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	**2.090.206**	**0,98 %**	**1.640.759**	**1,39 %**

Den gjennomsnittlige effektive renten fremkommer som avkastning gjennom året fordelt på gjennomsnittlig beholdning.

NOTE 20 – GJELD OPPTATT VED UTSTEDELSE AV OBLIGASJONER INKLUSIV ANSVARLIG LÅNEKAPITAL OG FONDSOBLIGASJONER

Utestående pr 31.12.2016		Låneopptak	Siste forfall	Pålydende	Bokført Verdi	Tilbakekjøpt	Nominell rente
Lånetype/ISIN							
Obligasjonslån							
	NO0010699580	18.12.2013	20.03.2017	60.000	60.000	-	2,09 %
	NO0010686652	26.08.2013	24.08.2018	75.000	55.000	-20.000	2,16 %
	NO0010724669	25.11.2014	25.11.2019	100.000	100.000	-	1,95 %
	NO0010737273	02.06.2015	02.06.2020	100.000	100.000	-	1,92 %
	NO0010744345	02.09.2015	02.02.2018	90.000	90.000	-	1,75 %
	NO0010751738	10.11.2015	10.11.2017	50.000	50.000	-	2,07 %
	NO0010757792	15.02.2016	15.02.2017	30.000	30.000	-	1,89 %
					301	-	
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer				**505.000**	**485.301**		
Fondsobligasjon							
	NO0010699945	27.12.2013	28.12.2099	30.000	30.224		5,43 %
				30.000	**30.224**		
Ansvarlig lån							
	NO0010754237	16.12.2015	16.12.2025	20.000	20.218		4,33 %
				20.000	**20.218**		

NOTE 21 – SPESIFIKASJON AV ANNEN GJELD

	2016	2015
Annen gjeld		
Bankremisser	190	187
Betalingsformidling	4.899	3.667
Skyldige offentlige avgifter	135	412
Betalbar skatt	4.754	5.190
Skattetrekk	-	168
Leverandørgjeld	837	2.933
Avsatt utbytte	1.818	1.246
Annen gjeld ellers	5.894	868
Sum annen gjeld	**18.527**	**14.671**

NOTE 22 – EGENKAPITAL

	Innskutt egenkapital	Spb. fond	Gavefond	Utjevn.fond	Egenkapital
Egenkapital 01.01.2016	**30.000**	**229.811**	**4.595**	**312**	**264.717**
Egenkapitalbevis	-	-	-	-	-
Utbetalte gaver	-	-	-100	-	-100
Endring i estimatavvik pensjoner direkte mot egenkapitalen	-	-	-	-	-
Overført til utjevningsfond	-	-	-	-	-
Årsoppgjørsdisposisjoner	-	13.953	100	-	14.053
Egenkapital 31.12.2016	**30.000**	**243.764**	**4.595**	**312**	**278.670**

	2016	2015
Overført til Gavefond	100	1.500
Overført til Utjevningsfond	-	312
Overført til Sparebankens fond	13.953	10.071
Overført til utbytte	1.818	1.246
Sum	**15.871**	**13.129**

NOTE 23 – GARANTIANSVAR

Banken stiller garanti for lån som kundene har i Eika Boligkreditt AS (EBK). EBK har som kriterium at lånet er innenfor 60 prosent av panteobjektet. Bankens kunder har pr 31.12.16 lån for 705 millioner kroner hos EBK.

Garantibeløpet overfor EBK består av:

1. Tapsgaranti: Den samlede tapsgaranti er begrenset til 1 % av bankens utlånsportefølje i EBK, minimum 5 millioner kroner eller 100 % av låneporteføljen hvis den er lavere enn 5 millioner kroner. Banken plikter å dekke 80 % av konstaterte tap på lån i portefølje formidlet til EBK, og EBK kan motregne overskytende del på 20 % i ubetalte provisjoner til alle eierbanker, proratarisk fordelt ut fra den enkelte banks andel av utlånsporteføljen på det tidspunkt tapet konstateres, i en periode på inntil 12 måneder fra tap konstateres
2. Saksgaranti: Gjelder for hele lånebeløpet fra banken anmoder om utbetaling til pantesikkerheter har oppnådd rettsvern

Banken har en likviditetsforpliktelse mot EBK. EBK har i sin risikostrategi krav om at overskuddslikviditeten minst skal dekke 75 % av likviditetsbehovet de nærmeste 12 måneder. I tillegg skal EBK's overskuddslikviditet være minst 6 % av innlånsvolumet. Likviditetsforpliktelsen er inngått i en Avtale om kjøp av OMF (Note Purchase agreement). Forpliktelsen om kjøp av OMF fra EBK utløses kun hvis markedssituasjonen er slik at EBK ikke kan finansiere likviditetsbehovet i OMF-markedet, og derfor må utstede obligasjoner direkte til eierbankene. Pr. 31.12.2016 var likviditetsforpliktelsen til EBK beregnet til 0.

	2016	2015
Garantiansvar		
Betalingsgarantier	10.293	9.890
Kontraktsgarantier	8.261	6.180
Andre garantier	-	-
Samlet garantiansvar ovenfor kunder	**18.554**	**16.070**
Garanti ovenfor Eika Boligkreditt AS	26.488	36.822
Sum garantiansvar	**45.042**	**52.892**
Garanti til Bankenes sikringsfond	**-**	**-**

	2016	2015
Garantier til Eika Boligkreditt AS		
Total andel av garantiramme		
Saksgaranti	19.442	29.534
Tapsgaranti	7.046	7.288
Samlet garantiansvar ovenfor Eika Boligkreditt AS	**26.488**	**36.822**

	2016		2015	
Garantier fordelt geografisk	**Beløp**	%	**Beløp**	%
Trondheim	9.194	20,4 %	8.833	16,7 %
Klæbu	34.798	77,3 %	43.087	81,5 %
Andre	1.050	2,3 %	972	1,8 %
Sum garantier	**45.042**	**100,00 %**	**52.892**	**100,00 %**

Alle lån i EBK ligger innenfor 60 % av forsvarlig verdigrunnlag, altså i godt sikrede boliglån. Restrisiko knyttet til lån formidlet til EBK er etter bankens vurdering begrenset.

Siden lån formidlet til EBK utelukkende er godt sikrede lån, forventer banken lav misligholdssannsynlighet samt at volumet på lån som tas tilbake til egen balanse ikke vil være vesentlig for bankens likviditet. Forutsatt 1 % mislighold i porteføljen, vil dette utgjøre 7 millioner kroner.

Banken har også en avtale med EBK om kapitalstøtte. Kapitalstøtten inntreffer hvis EBK har behov for ansvarlig kapital for å nå sitt kapitalmål.

NOTE 24 – EGENKAPITALBEVIS

Nøkkeltall egenkapitalbevis	2016	2015
Eierbrøk	11,46 %	11,87 %
Resultat per EK bevis	6,06	5,19
Bokført EK per EK bevis	106	105
Utbytte per EK bevis	6,06	4,15

20 største egenkapitalbevis eiere	Antall EK-bevis	Eierandel
Knut Ulseth	21.900	7,3 %
A. R. Holding AS	21.900	7,3 %
Pento Holding AS	21.900	7,3 %
Forset Grus AS	21.900	7,3 %
Per Wullum	14.900	5,0 %
Berit Wullum	14.900	5,0 %
J. S. Holding AS	14.800	4,9 %
Ole Dragsten Invest AS	14.200	4,7 %
Terje Eggan	7.400	2,5 %
Lars Høyem	7.400	2,5 %
Skybird AS	7.400	2,5 %
Office ADB AS	7.400	2,5 %
Ingeniørfirmaet Roffu AS	6.300	2,1 %
Arne Evald Johansen	6.000	2,0 %
Odd Eirik Resell	3.800	1,3 %
Anna Elisabeth Rathe	3.800	1,3 %
Hans Christian Steen	3.800	1,3 %
Edgar Brøttemsmo	3.800	1,3 %
Jan Egil Tillereggen	3.800	1,3 %
Tommy Wedø	3.600	1,2 %
Sum 20 største eiere	**210.900**	**70,3 %**
Øvrige	89.100	**29,7 %**
Sum totalt	**300.000**	**100,0 %**

Egenkapitalbevis ledende ansatte og styrende organer inkludert nærstående	Antall EK-bevis
Ledende ansatte	
Bjørn Riise, banksjef	500
Bård Einar Brenne, kredittsjef	800
Mariann Krogstad Bjørgen	-
Torleif Lia, controller/risk manager	500
Sum ledende ansatte	**1.800**
Styre inkludert nærstående	
Bente Haugrønning, leder	200
Leif Lihaug, nestleder	800
Trine Foosnæs	-
Egil Grendstad	500
Torill Eidhammer Sjøbakk	1.200
Johan Petter Mæhre, ansattevalgt	-
Sum styre	**2.700**
Forstanderskap inkludert nærstående	
Sjøbakk Marit	-
Bye Finn Harald	500
Paasche Bjørn Erik	100
Storsve Ingunn	-
Forseth Gunn-Kristin	-
Solem Leif Reidar	-
Brøttem Claus A	1.000
Roan Olav	-
Lillemo Sverre	-
Høiås Per	-
Bjønnes Paal Christian	-
Naalsund Grethe	1.600
Løvaas Per	21.900
Haugum Ole Arild	21.900
Wullum Berit	29.800
Brøttemsmo Kari	-
Dahlum Anita Krokum	500
Johnsen Turi G.	500
Wiggen Bjørn	1.000
	78.800

I bankens vedtekter er det ikke tatt inn bestemmelser om begrensning av stemmeretten for egenkapitalbevis.

REVISJONSBERETNING

KPMG AS
Sjøgangen 8
7010 Trondheim

Telephone +47 04063
Fax +47 73 90 21 20
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til forstanderskapet i Klæbu Sparebank

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Klæbu Sparebanks årsregnskap som viser et overskudd på MNOK 15,872. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:
Oslo, Alta, Arendal, Bergen, Bodø, Elverum, Fornebu, Hamar, Haugesund, Kristiansand, Molde, Skien, Sandefjord, Sandnessjøen, Stavanger, Stord, Straume, Tromsø, Trondheim, Tynset, Røyrvik

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.

- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.

- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.

- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Trondheim 9. februar 2017
KPMG AS

Yngve Olsen
Statsautorisert revisor